

Catalunya Cristiana

Setmanari d'informació
i de cultura religiosa
ANY XLII | NÚM. 2147
2,90€ | 15 NOVEMBRE 2020

Agustí Codinach

EDITORIAL I EN PRIMER PLA (P. 3 i 8-12)

Reconstrucció emocional de les persones

Els experts alerten de l'impacte de la pandèmia
en la salut mental

Crit d'ajuda dels
catòlics armenis

P 19-21

Club més Amics

Associació Amics de Catalunya Cristiana i Ràdio Estel

Ruth Travel

INFORMACIÓ I RESERVES:

Tel. 93 4673244

info@ruthtravel.es / www.ruthtravel.es

DEL 3 AL 7 DE DESEMBRE

LLUMS DE NADAL AL PIEMONT (Avió)

DEL 5 AL 8 DE DESEMBRE

LLUMS DE NADAL A BORDEUS (Autocar)

DE L'11 AL 14 DE DESEMBRE

PESSEBRES DE PRAGA (Avió)

FEBRER 2021

PELEGRINATGE A ROMA. AUDIÈNCIA PAPAL

MARÇ 2021

PELEGRINATGE A TERRA SANTA

MARÇ 2021

PELEGRINATGE A L'ÚMBRIA "EL CAMÍ DE SANT FRANCESC"

NOTA: Tot el contingut dels nostres viatges ha estat adaptat i actualitzat, seguint els protocols establerts contra el COVID-19, per tal d'oferir als nostres viatgers la màxima seguretat.

Ara, més que mai, cal viatjar amb bona companyia i amb els millors professionals. Club + Amics i Ruth Travel continuem al teu costat.

Cultura de la salut mental

Una de les afirmacions sorprenents del Primer Pla d'aquesta setmana, dedicat a la salut emocional en les actuals circumstàncies, és que la mitjana de temps des del moment que es manifesta un problema de salut mental i fins que es consulta un professional és de set anys. És un indicatiu preocupant que mostra que al nostre país no hi ha encara prou cultura de la salut mental com sí que hi és en d'altres països europeus on hi ha xarxes de centres de salut mental als barris, anàlogament com aquí tenim centres d'atenció primària. Aquesta incultura es fa més palesa en les difícils circumstàncies que estem travessant i afecta també l'Església: avui, per exemple, encara és força tabú que un sacerdot, o un religiós, puguin patir un trastorn mental, com si no fossin homes i dones com la resta de mortals i, per tant, vulnerables i capaços d'emmalaltir.

Afortunadament, la mateixa Església està reaccionant. El mes de maig passat, Càritas diocesana de Barcelona va publicar un informe que porta per títol *Primer impacte de la crisi de la Covid-19 en les famílies ateses per Càritas diocesana de Barcelona*. És sabut que les persones que viuen a la intempèrie, tard o d'hora, acaben tenint problemes mentals que s'aguditzen en aquest temps difícil.

Una altra iniciativa recent: el bisbe Toni Vadell ha escrit una carta a tots els preveres i diaques de Barcelona, explicant-los que, des del Secretariat diocesà de Pastoral de la Salut, conjuntament amb la Fundació Acompanya-Ca n'Eva, s'ofereix un nou servei integral d'acompanyament en el dol i la malaltia. Un dels objectius de Ca n'Eva, que porta el nom d'una noia que morí jove, és sensibilitzar la població en general envers el dol, la malaltia, el patiment... D'aquesta manera treballa per què la societat estigui més preparada per créixer emocionalment.

El bisbe, en la seva lletra, parla de la tendresa mostrada per tants preveres i diaques, així com per tants germans i germanes religiosos i, per tants laics i laiques en els temps que estem vivint. Hi ressona la revolució de la tendresa que proposa el papa Francesc: viure-la amb tots els nostres germans, especialment amb els que pateixen, a posar-nos en la seva pell, a mirar-los amb la mirada tendra de Déu. La tendresa pot ser el millor bàlsam per guarir ferides en gran part invisibles: les que provoca el confinament i les mesures sanitàries, d'altra banda, pràcticament imprescindibles per salvar vides. No n'hi ha prou amb restriccions i prohibicions: cal ser proactius i prevenir. Cal fomentar la cultura de la salut mental.

Contingut

- 03**
Editorial
- 05**
La setmana
- 06**
Opinió
- 08**
En primer pla
- 13**
Vida eclesial
- 22**
Opinió
- 24**
Reportatge
- 28**
Carta dominical
- 30**
Bíblia
- 32**
Litúrgia
- 34**
Espai lectors
- 36**
Societat
- 38**
Cultura
- 46**
Agenda
- 47**
Des del carrer

Homenatge a sant Jeroni, príncep dels traductors

PÀGINA 24-27

18
Càritas Catalunya afronta la segona onada del Covid-19

David Jou, president de la Fundació Joan Maragall

PÀGINA 38-40

Armand Puig, nou rector del SMI

PÀGINA 16-17

47
Oriol Garreta, autor de «Poesies en temps de confinament»

La setmana en tuits

ENRIC JULIANA RICART
@ENRICJULIANA

Periodista

L'atemptat atroç de Viena, els atemptats a França, han de ser condemnats i combatuts. Europa s'ha de defensar, però no ha d'oblidar els vint estudiants afganesos assassinats a la Universitat de Kabul per yihadistes. També ells tenien dret a la vida

JOSEP ÀNGEL SAIZ @BISBESAIZ

Bisbe de Terrassa

Un nou sacerdot al servei de la nostra diòcesi, Mn. Àlex Serra. La Mare del cel anirà modelant el teu cor a imatge del cor de Crist i t'ensenyarà a conformar la teva vida a la de Crist i a oferir un testimoni constant de fidelitat i d'amor

CARMEN SOTO @CARMESV

Biblista, Serventa de Sant Josep

Què significa ser sant o santa? Per què no la meva veïna de la porta del costat perquè lluita, estima, s'equivoca, no sempre té la millor cara, se sent sola i a voltes derrotada però ho deixa tot quan algú la necessita, plora amb el qui plora, t'ajuda a ser forta, i sempre hi és?

JORDI SABATÉ PONS
@PONS_SABATE

Exempresari i activista

Tinc 36 anys, en fa 6 que pateixo ELA, una malaltia mortal amb una esperança mitjana de vida de 3 anys. Però si us soc sincer, m'entristeixen i m'amoïnen més tots els conflictes socials, econòmics i polítics que estem vivint que la meva pròpia vida. Si us plau, que hi hagi pau

Escollat a Ràdio Estel

IGNASI MIRANDA

Coordinador d'informatius

Eleccions als EUA

La nostra programació ha tingut present tot el que ha passat a les eleccions del 3 de novembre als Estats Units, presidencials i per renovar tota la Cambra de Representants i un terç del Senat. En els programes *A primera hora* i *El mirador de l'actualitat*, no es va poder dir, els dies posteriors, si havia guanyat Joe Biden o Donald Trump. La igualtat ha estat màxima, tot i que Biden tenia avantatge en el moment de tancar aquesta edició.

El dirigent demòcrata Steven Tolliver (Democrats Abroad), que viu a Catalunya, va analitzar el 2 de novembre el panorama actual. Deia, per exemple, que «la justícia està polititzada», alhora que acusava Trump de ser «immoral», per exemple quan relativitza el coronavirus. El dia 4, a l'espai *El Mirador de l'actualitat*, l'analista Alexander Golovin pronosticava que «els resultats seran incerts fins al 8 de desembre, amb batalla judicial». I el polític Ton Verdeny destacava que «Trump no tindrà la cintura d'Al Gore, que va reconèixer l'any 2000 la victòria de Bush». Tots dos tenien clar que «el 20 de gener hi haurà president passi el que passi».

L'efemèride de la setmana

20 de novembre del 1964:

a la parròquia de Sant Medir, a la Bordeta, es funda clandestinament el sindicat Comissions Obreres.

Zoom

EDUARD BRUFAU

En el moment de tancar aquesta edició, el recompte de vots a les eleccions dels Estats Units encara continuava i, malgrat l'avantatge de Biden, el resultat era incert. Sigui qui sigui el guanyador, el marge es preveu tan estret que és molt possible que siguin els tribunals els qui acabin decidint, tal com desitja Trump. Tot plegat no ajudarà gens a calmar la societat nord-americana, ja molt crispada aquests darrers mesos.

DES DEL MONESTIR

El Crist del Bell Somriure

La restauració recent del sepulcre gòtic de Ramon Folc VI de Cardona, el Prohom Vinculador (1259-1320), fins fa ben poc arraconat en una capella ombrívola de l'església de Poblet, ens ha retornat una peça molt valuosa que en formava part, recuperada fa uns anys per la Generalitat. Es tracta d'un Crist Pantocràtor, dins un marc quadrilobulat, escortat per dos àngels ceroferris, envoltat del tetramorf. A banda del l'estàtua jacent del difunt, mutilada, i d'algunes escenes del ritual

Necessitem el somriure de Déu, la seva tendresa, la seva compassió, la seva amistat

JOSEP ORIOL PUJOL I HUMET
 Director General de la Fundació Pere Tarrés

Cada cop hi ha més joves, i també adults, que trenquen voluntàriament amb el sistema neoliberal imperant. Eviten el consum pel consum, prescindeixen del televisor i dels mitjans de comunicació hegemònics, s'informen d'allò que els interessa a través de companys i de mitjans alternatius *on line*, són conscients del problema mediambiental que amenaça el planeta i actuen de forma conseqüent, respecten els animals fins a opcions vegetarianes o veganes. Aquesta desconexió o fins i tot rebuig al sistema inclou la majoria d'opcions convencionals i d'institucions establertes, entre elles l'Església, percebuda com una organització de «l'antic règim».

Parlem de nois i noies nobles, de parelles amb fills compromeses amb el medi ambient, amb l'entorn

funerari, el conjunt presenta també un apostolat, del qual, senceres, queden quatre figures: Bartomeu, Pere, Pau i Joan. L'obra s'atribueix al Mestre d'Anglesola, i una de les seves característiques més sorprenents és que les figures somriuen, fet notable en l'escultura cristiana medieval. Crist, assegut en un tron sumptuós, presenta un rostre bell i serè, i els llavis apunten un somriure de pau. Amb la mà dreta beneeix, i amb l'esquerra sosté el Llibre. En el seu nou emplaçament, al costat de l'escala del dormitori, els monjos el podem contemplar cada vegada que sortim del cor en direcció al claustre. Segons l'hora del dia, la llum que entra pels finestrals de l'absis el fa resplendir amb esclat prodigiós.

A les portes de la solemnitat de

LLUÍS SOLÀ
 Monjo de Poblet

Crist Rei, en la qual contemplem el Fill de Déu crucificat i ressuscitat, Paraula del Pare, com a centre del temps i de la història, em plau evocar aquesta imatge del Crist del bell somriure de Poblet. Necessitem el somriure de Déu, la seva tendresa, la seva compassió, la seva amistat, en aquests dies atzarosos que vivim. Necessitem evocar el Jesús de les paràboles, el Jesús dels infants, el Jesús de la gent senzilla. El Jesús que beneeix la realitat amb la seva mirada, amb la seva paraula, amb el seu gest. Jesús, el somriure del Pare, en la nostra història plena de foscors i de tristesa.

En mirar-lo, mentre ell mira, evoco les belles paraules del salm 133: «És allí que el Senyor dona la seva benedicció: hi dona la vida per sempre» (Sl 133,2-3).

LA SAL DE LA TERRA

I amb els volgudament desconnectats?

proper, a voltes implicats en els governs municipals. Són persones senceres, amb desitjos utòpics, honestament solidàries, que treballen per viure però que en absolut accepten viure per treballar. Els titllem sovint d'antisistema, podem no compartir alguna de les seves opcions, l'estètica... Però, si hi reflexionem en profunditat, la proposta de Jesús de Natzaret, i ell mateix, no van ser també «antisistema»?

En altres èpoques de l'Església van sorgir capellans obrers, associ-

Si hi reflexionem en profunditat, la proposta de Jesús de Natzaret, i ell mateix, no van ser també «antisistema»?

acions de cristians pel socialisme, escoles per arribar als infants de diferents grups socials, congregacions amb una missió per la salut dels més febles... D'alguna forma, eren i són carismes per arribar a tothom, als grups habitualment distants del món catòlic. En canvi, qui s'apropa avui a aquests grups «volgudament desconnectats» del sistema hegemònic? Qui els explica l'essència de la *Laudato Si* o del Sermó de la Muntanya? Convindria arribar-hi des d'una opció prou diferenciada de la proposta institucional del conjunt de la societat amb la qual han «trenat», com Jesús en expulsar els mercaders del temple. Quin col·lectiu cristià està disposat a apropar-s'hi? Algú els té presents? Per què no ho considerem una opció missionera més?

UN NOU LLINDAR

Vetllar, ser solidaris i viure sòbriament

La solidaritat esdevé amor social i ens manté desperts i servint mentre hi hagi persones necessitades

SEBASTIÀ
TALTAVULL ANGLADA
Bisbe de Mallorca

Avui, ho sabem bé, el treball, la feina, tot i ser un dret i un deure, no ho és per a tots, ni tan sols és el resultat d'una elecció. Tampoc no gaudeix de ser una activitat humana totalment lligada a una vocació que hom pot exercir amb plena llibertat i dedicació. El drama de l'atur causat per la pandèmia del Covid-19 està provocant reaccions de tot tipus, no sols reivindicatives, sinó també agressives i violentes. Com fer-ho, per globalitzar la solidaritat? Les estructures socials, econòmiques i polítiques poden canviar, però el cor humà és el mateix i s'ha de cuidar perquè aprengui a reaccionar responsablement davant qualsevol crisi.

La Paraula de Déu fa l'elogi de qui «obre les mans als pobres i allarga el braç als indigents» (Pr 31,20). La necessitat hi és i serà Jesús el qui demanarà que vetllem i ens proposarà l'actitud de servei com a distintiu. Des d'aquesta sensibilitat, el papa Francesc diu que «el servei sempre mira el rostre del germà, sent la seva proximitat i, fins en alguns casos, la pateix i cerca la promoció del germà. Per això, el servei no és mai ideològic, ja que hom no serveix idees, sinó persones» (FT 115). Així, la solidaritat esdevé amor social i ens manté desperts i servint mentre hi hagi persones necessitades.

En aquests moments, l'atur i la immigració, juntament amb la problemàtica personal i familiar que generen, no han de ser fenòmens aliens a la nostra sensibilitat evangèlica ni deixar-nos indiferents. L'atenció que hem de prestar inclou necessàriament nous gestos de responsabilitat que ajudin a pal·liar els desequilibris econòmics i socials, i ha de procurar aquella solidaritat efectiva que estableixi la justa jerarquia de valors i col·loqui en primer lloc la dignitat de la persona. Som convidats a vetllar, a ser solidaris i a viure sòbriament, la qual cosa significa decidir-nos per una organització social i econòmica que pensi més en la igualtat de tots i faci desaparèixer l'escàndol de les diferències.

L'actitud de vigilància, de vetlla, prové del nostre món interior, de l'atenció que desvetlla en nosaltres el contacte amb la Paraula de Déu, de la força relacional que comunica l'encontre amb Crist a través de la pregària, dels sagraments i dels més pobres, de l'ardor evangelitzador que mou a l'amor fratern.

La vigilància actua des de la confiança, mai des de la por o la decepció; d'aquesta manera ens podem mantenir desperts, dempeus, preparats i atents sempre per discernir què vol Déu de nosaltres.

La salut mental i emocional, en estat d'alarma

Els estudis alerten que augmentaran els símptomes d'ansietat i depressió

La pandèmia té un fort impacte en la salut emocional de les persones.

La pandèmia ha irromput a les nostres vides com un elefant en una cristalleria. Ara que ens trobem de ple en la segona onada veiem com les conseqüències de la malaltia afloren de nou en forma de símptomes físics més o menys greus que de vegades acaben portant a la mort. Però la pandèmia té una altra derivada que tot sovint passa més desapercebuda, immersos com estem en la voràgine de contagis i noves mesures de contenció: l'impacte en la salut mental i emocional de les persones.

De vegades aquest impacte es fa sentir en forma de por de sortir al carrer, de tristesa per la pèrdua d'un ésser estimat, de neguit davant d'un present i d'un futur incerts, de vulnerabilitat pel que és desconegut. Però en d'altres ocasions els símptomes ens parlen de situacions més complexes: nits d'insomni sovintejades, llargs períodes de malestar muscular, fortes migranyes... «Són alguns dels símptomes físics que ens haurien d'alertar que potser ens estem endinsant en una depressió. Malgrat el que es pugui pensar, la depressió no es manifesta en llàgrimes o

tristesa, sinó que se somatitza en símptomes físics als quals cal parar atenció», avisa Rosalina Alcalde, doctora en Sociologia i cap de Metodologia i Estudis en Acció Social de la Fundació Pere Tarrés.

Pel que fa a l'augment dels casos, «els estudis especialitzats estimen que davant d'una situació d'epidèmia, entre un 30% i un 50% de la població pot patir alguna manifestació psicopatològica», exposa Alcalde. Segons l'Associació Espanyola de Psiquiatria, els estudis preliminars que avaluen l'impacte emocional d'aquesta pandèmia sobre la població general apunten que en la meitat dels casos s'incrementaran els nivells d'estrès i en un terç dels casos augmentaran els símptomes d'ansietat i depressió. «No estem prestant prou atenció a l'impacte que la pandèmia genera en la salut mental i en la seva atenció sanitària», insisteix Rosalina Alcalde, que posa l'accent en la importància de l'atenció precoç: «La mitjana de temps entre que es manifesta un problema de salut mental i es consulta un professional és de set anys. Hi ha una bretxa enorme en la detecció i l'atenció precoç.» Alcalde

ROSALINA ALCALDE
«La depressió no es manifesta en llàgrimes o tristesa, sinó que se somatitza en símptomes físics als quals cal parar atenció»

hi veu un doble motiu: d'una banda, l'estigma que encara envolta el món de les malalties mentals; de l'altra, la insuficiència dels serveis d'atenció.

De fet, l'Organització Mundial de la Salut va advertir a mitjans de maig del 2020 que la crisi del coronavirus i les seves conseqüències afectarien la salut mental de moltes persones. L'OMS va reconèixer que es podia registrar un augment dels suïcidis i dels trastorns, i va demanar als governs que no deixessin de banda l'atenció psicològica.

«Cal una acció més proactiva, més preventiva», alerta Rosalina Alcalde, «si els professionals ens diuen que es donarà aquesta situació, si els estudis parlen d'una mitjana de set anys entre que es manifesten els símptomes i es consulta un professional, cal ser més proactius».

Dia Mundial de la Salut Mental

El 8 d'octubre es va celebrar el Dia Mundial de la Salut Mental, que enguany portava com a lema «Salut mental per a tothom: major inversió, major accés. Per a qualsevol persona, en qualsevol lloc». En aquest sentit, la Federació Salut Mental Catalunya reivindica «una aposta decidida per part de les administracions en el desplegament del model d'atenció i suport comunitari, que fins ara ha estat insuficient».

El mateix dia es feia públic un estudi sobre l'impacte de la pandèmia en la salut dels professionals sanitaris dut a terme pel Consell de Col·legis de Metges de Catalunya, la Fundació Galatea i les professores Núria Mas i Judit Vall. Una de les conclusions és que el 42% dels metges se senten més cansats i menys preparats per fer front a la segona onada, i el 24% s'ha plantejat en algun moment abandonar l'exercici de la professió.

La mateixa Federació Salut Mental Catalunya, en el seu cinquè informe, realitzat entre el març i el juny passat, constata un empitjorament del problema de salut mental (65,5%). Circumstància que corroboren des del Complex Assistencial en Salut Mental Benito Menni (CASM); un centre de referència que ha celebrat un aniversari

BELÉN GÍAS
«El confinament va afectar les persones que estaven en procés de reinserció, que van veure interromput el seu projecte vital»

molt especial: els 125 anys que el pare Benito Menni, fundador de les Germanes Hospitalàries del Sagrat Cor de Jesús, es va fer càrrec de l'anomenat *Instituto Manicómico de San Baudilio*.

La doctora Belén Gías, coordinadora de l'àrea del Vallès Oriental de Benito Menni CASM, malgrat que diu que és aviat per conèixer l'impacte real de la pandèmia en la salut mental, sí que en constata algunes conseqüències: «El confinament va afectar les persones que estaven en procés de reinserció, que de cop i volta van veure interromput el seu projecte vital. Són un col·lectiu vulnerable i estigmatitzat, amb dificultats per trobar feina o un habitatge, i aquesta situació encara els ha perjudicat més. Així mateix, les comunitats terapèutiques de desintoxicació van estar tancades i això va generar dificultats en la rehabilitació de

Agustí Codinach

persones amb addiccions.»

D'altra banda, segons exposa la Doctora Gías, el context de la pandèmia i del Covid-19 ha empitjorat certes patologies: «Hi ha persones que per la seva patologia tenen més tendència a tenir preocupacions, que s'exacerben amb la pandèmia: por de sortir de casa, vivències hipochondríques i dificultats en la interacció social. Persones amb trastorn de l'espectre psicòtic poden tenir idees delirants de conspiracions. Alguns usuaris nostres integren tot el tema de la pandèmia dins d'un sistema més delirant.»

Per respondre a les situacions de més vulnerabilitat provocades per la pandèmia, el Complex Assistencial en Salut Mental Benito Menni desenvolupa nous programes d'atenció psicològica per a persones que pateixen el Covid a casa i que, per tant, es troben aïllades fent quarantenes; per als familiars de persones que han mort, i per als mateixos professionals de la salut. En coordinació amb l'atenció primària, han elaborat materials perquè els metges de capçalera puguin fer una detecció precoç de símptomes.

La situació generada el mes de març va obligar a traslladar la unitat de psiquiatria de l'Hospital General de Granollers a Sant Boi de Llobregat, davant la necessitat de llits per atendre els pacients de Covid. «Va ser un trasllat necessari en aquells moments en què els serveis de salut es van veure sobrepassats», recorda la Dra. Gías, que és coordinadora de la unitat d'aguts de psiquiatria de l'Hospital General de Granollers. La situació es va poder revertir el mes de maig.

Desigualtat i exclusió social

Les entitats socials són un bon termòmetre per mesurar l'impacte del Covid-19 en la situació econòmica de les persones, però també en les conseqüències socials, físiques i psicològiques que se'n deriven. L'informe *Primer impacte de la crisi de la Covid-19 en les famílies ateses per Càritas diocesana de Barcelona*, elaborat entre el 18 i el 25 de maig, conclou que 7 de cada 10 famílies ateses per Càritas diocesana de Barcelona ha patit episodis d'ansietat i angoixa d'ençà

que va iniciar-se la pandèmia, i que un 32% de les famílies presenten un estat de salut pitjor que abans del confinament.

«Els psicòlegs de Càritas hem anat detectant un seguit de canvis en l'estat emocional de les persones ateses, que han anat passant d'un to més ansiós a un to més depressiu», explica Joan Bas, psicòleg de Càritas diocesana de Barcelona. «Les primeres setmanes van ser d'un gran impacte traumàtic, ens trobàvem moltes persones amb angoixa i ansietat que intentaven assimilar el que passava, molt preocupades pel tema de la salut, per aconseguir mitjans materials de subsistència com aliments i diners, i pels fills. Després van venir setmanes de més resignació, però ara observem un altre canvi: persones molt més tristes, més conscients del problema de feina que hi haurà, la incertesa que ens ve.»

Càritas demana que la salut mental sigui un tema transversal en les polítiques públiques durant els propers anys, especialment les que fan referència als infants i joves. Cal una reconstrucció emocional de la societat, i per això calen projectes de suport a la salut mental, amb un especial èmfasi en la població que pateix condicions d'exclusió social.

En aquest sentit, l'any 2019, la Fundació Pere Tarrés, en col·laboració amb Sant Pere Claver-Fundació Sanitària, la Fundació Vidal i Barraquer i la Fundació Eulàlia Torras de Beà, va fer un estudi específic sobre els efectes de les desigualtats socials en la salut mental de les persones i la seva atenció als Centres de Salut Mental en tres barris de la ciutat de Barcelona amb rendes baixes. L'estudi posa de manifest el fet que els centres d'atenció primària de salut mental estaven rebent més pacients que presentaven problemes o conflictes psicosocials que no pas pacients amb un clar quadre de trastorn mental aïllat diagnosticable com a tal. És a dir, problemes relacionats amb factors de risc social com ara la feina, l'habitatge, la renda, l'edat, l'ètnia o el territori. «Si les situacions socials tenen un efecte negatiu en la salut mental, seria lògic que serveis socials i salut mental treballessin de forma conjunta i eficaç», constata Rosalina Alcalde.

Els experts alerten que cal ser proactius i parar atenció als símptomes.

JOAN BAS
«Els psicòlegs de Càritas hem detectat com les persones ateses passaven d'un to més ansiós a un to més depressiu»

El Complex Assistencial en Salut Mental Benito Menni és un centre de referència.

«Per tant, serveis socials és un lloc idoni per identificar, derivar i treballar de manera holística la situació de les persones amb risc social i problemes mentals.»

Les malalties mentals, com explica la doctora en Sociologia, tenen conseqüències de present i futur: «En termes de productivitat, els problemes de salut mental són una de les primeres causes d'absentisme laboral. En termes familiars, gran part dels nens i nenes atesos en centres de salut mental tenen pares o mares amb problemes de salut mental.» Per tant, la conclusió és clara: «Si no tractem els adults, això acaba tenint un impacte en la salut mental dels infants.»

JUAN MANUEL BAJO
«El més greu del Covid-19 és que per tenir cura de les persones grans cal aïllar-les, i això és el més dur»

Afectació en les persones grans

MN. JUAN MANUEL BAJO LLAURADÓ

Director-Coordenador del SIPS Catalunya

L'epidèmia del Covid-19 ha estat devastadora per a les persones grans, i en veiem les conseqüències: sofriment, aïllament social, dol, el fet de saber que els estigmatitzaven per l'edat a l'hora d'ingressar a l'hospital, la por del virus mateix... Aquesta realitat ha contribuït en l'empitjorament del seu estat anímic.

La vulnerabilitat de les persones grans ha estat més acusada a les residències on, segons estudis realitzats, més de la meitat dels usuaris ha arribat a presentar símptomes depressius. Durant aquest temps, les persones grans ingressades no han pogut veure els seus familiars. Aquesta epidèmia hauria de portar a una reflexió sobre l'acompanyament de les famílies de les persones grans. Encara no han verbalitzat les seves pors i el fet de l'aïllament social o l'haver de mantenir-se allunyats de les seves famílies ha fet aflorar símptomes de deteriorament cognitiu, d'ansietat i angoixa.

El més greu del Covid-19 és que per tenir cura de les persones grans cal aïllar-les, i això és el més dur, perquè una persona gran el que més necessita i el que més vol és tendresa, acompanyament i suport. Aquesta és la gran paradoxa d'aquesta malaltia tan colpidora.

L'Església ha posat en pràctica noves i creatives maneres de presència davant la impossibilitat de continuar fent visites domiciliàries. La consciència del valor inestimable de cada vida humana ens crida a tots a fer alguna cosa per les persones grans. Hem de dedicar noves energies per defensar les persones grans d'aquesta situació o de futures situacions. No deixem les persones grans en la soledat, perquè en soledat el Covid-19 fa més estralls.

Vida eclesial

Aquesta setmana coneixem un nou motu proprio de Francesc, parlem amb el rector del Seminari Interdiocesà, Armand Puig, presentem la campanya de Càritas Catalunya davant la segona onada del Covid-19 i descobrim els catòlics armenis

El «*motu proprio*» «*Authenticum charismatis*» modifica la norma del Dret canònic

La Santa Seu aprovarà els nous instituts religiosos

REDACCIÓ
Ciutat del Vaticà

S'ha fet públic el *motu proprio Authenticum charismatis*, amb el qual el Papa modifica la norma del Dret canònic que fa vinculant —en el passat només consultiu— l'opinió de la Seu Apostòlica en el reconeixement de noves comunitats de vida consagrada en el context diocesà.

La decisió de Francesc de canviar l'article 579 del Codi de Dret canònic es basa, segons explica el text difós per l'oficina de premsa vaticana, en què «tot carisma, tot i que hagi nascut en un context territorial específic, té per naturalesa un caràcter d'universalitat i, per tant, com afirma el Papa en la carta als consagrats del 2014, tota experiència de vida consagrada com a do a l'Església no és una realitat aïllada o marginal, sinó que íntimament hi pertany, és al cor mateix de l'Església com a element decisiu de la seva missió».

Si bé es deixa al bisbe diocesà individual la facultat d'«erigir instituts de vida consagrada per decret formal» en el seu propi territori de competència, la nova norma exigeix ara que l'elecció del bisbe es faci «subjecta a l'autorització escrita de la Seu Apostòlica», mentre que abans al mateix punt el cànon 579 deia «sempre que s'hagi consultat la Seu Apostòlica».

«Un signe clar de l'autenticitat d'un carisma», afirma el Papa en el *motu proprio*, «és la seva eclesialitat, la seva capacitat per integrar-se harmoniosament en la vida del poble sant de Déu per al bé de tots» i «el discerniment de l'eclesialitat i la fiabilitat dels carismes és una responsabilitat eclesial dels pastors de les Esglésies particulars». Tot esmentant el decret conciliar *Perfectae caritatis*, el Pontífex apunta que cal evitar «el sorgiment imprudent d'institucions inútils o mancades de vigor».

Per tant, prossegueix el Papa, «la Seu Apostòlica és la responsable d'acompanyar els pastors en el procés

de discerniment que condueix al reconeixement eclesial d'un nou institut o d'una nova societat de dret diocesà». I conclou: «Han de ser reconeguts oficialment per la Seu Apostòlica, que és l'única que té el judici final.»

Nous cardenals

El 28 de novembre tindrà lloc un consistori per a tretze nous cardenals: nou són menors de vuitanta anys i amb dret a participar en un futur conclave, i se n'afegeixen quatre més, més grans de vuitanta anys.

Dos dels nous cardenals pertanyen a la Cúria romana: són el secretari del Sínode de Bisbes, el maltès Mario Grech i l'italià Marcello Semeraro, antic bisbe d'Albano i nou prefecte de la Congregació per a les Causes dels Sants. A ells el Papa ha unit sis pastors d'Esglésies al món: l'arquebisbe de Kigali (Ruanda), Antoine Kambanda; l'arquebisbe de Washington, Wilton Gregory; l'arquebisbe de Capiz (Filipines), José Fuerte

PAPA FRANCESC
«Un signe clar de l'autenticitat d'un carisma és la seva eclesialitat, la seva capacitat per integrar-se harmoniosament en la vida del poble sant de Déu per al bé de tots»

Angelica Mendoza

ESGLÉSIA EN SORTIDA

Estimar amb la mirada

Fa uns dies que penso en el confinament que vam viure a partir del 13 de març i en la sort que vam tenir moltes persones de poder compartir les eucaristies, cada dia, de manera telemàtica. Aquestes celebracions es van convertir en un espai durant la jornada ple de vida, d'esperança, de serenor... dins del que vivíem i tot i fer-ho en la distància.

Amb el relaxament del confinament i l'obertura de les activitats, vam tornar a celebrar a les nostres comunitats o en d'altres.

Hi ha una cosa que m'ha sobtat i és la manca de rigor a l'hora de mantenir les mesures per evitar el contagi. A més, majoritàriament, el públic de les nostres celebracions és molt vulnerable al Covid, fet que ens ha de fer més conscients de la importància de mantenir les mesures.

L'Església, el poble de Deu, nosaltres, els cristians, hem de ser model de responsabilitat, d'acollida, de servei... de tot allò que ens ajudi a viure en més benestar i qualitat espiritual però també corporal.

M'he alegrat quan he participat en una celebració on tot s'ha adaptat a la situació: ni una abraçada, un sol lector per a tot, el servei de gel a l'entrada, el celebrant tota l'estona amb mascareta (només se l'abaixa per poder combregar ell mateix), la higiene de mans per donar la comunió, una pau donada amb la mirada profunda que arriba al cor de qui la dona i de qui la rep...

Sí, penso que Jesús en aquell darrer sopar va saber adaptar-se i mostrar el que vol dir «estimar-nos els uns als altres» sense apropar-nos, amb una bella i tendra mirada que ens fa saber-nos escollits, acollits i estimats. Ara és el moment d'oferir també el millor de nosaltres a tots aquells amb qui compartim vida i fe.

ESTHER BORREGO

Advincula; l'arquebisbe de Santiago de Xile, Celestino Aós Braco; el vicari apostòlic de Brunei, Cornelius Sim; l'arquebisbe de Sena (Itàlia), Augusto Paolo Lojudice. Amb ells també apareix l'actual custodi del Sagrat Convent d'Assís, el P. Mauro Gambetti.

Els nous cardenals més grans de vuitanta anys són Felipe Arizmendi Esquivel, arquebisbe emèrit de San Cristóbal de Las Casas (Mèxic); el nunci apostòlic Silvano Tomasi, antic observador permanent a les Nacions Unides a Ginebra; el P. Raniero Cantalamessa, predicador de la Casa Pontifícia, i el rector del Diví Amor, Enrico Feroci.

D'altra banda, en l'audiència general del dimecres 4 de novembre, Francesc va recordar els atemptats que han ensangonat Europa en els darrers dies: «Són esdeveniments lamentables que busquen comprometre la col·laboració fraternal entre les religions a través de la violència i l'odi.»

Foto: Els nous instituts de vida consagrada han de ser reconeguts oficialment per la Seu Apostòlica.

 Tarraconense

L'actual rector de l'Ateneu Universitari Sant Pacià substitueix Javier Vilanova, recent nomenat bisbe auxiliar de Barcelona

Armand Puig, nou rector del Seminari Major Interdiocesà

El 6 d'octubre passat, el rector del Seminari Major Interdiocesà (SMI), Mn. Javier Vilanova, va ser nomenat bisbe auxiliar de Barcelona, i va deixar d'aquesta manera la seva tasca al capdavant del Seminari per passar a ser col·laborador directe del cardenal Joan Josep Omella juntament amb Mons. Sergi Gordo i Mons. Toni Vadell.

En ple inici de curs, aquest nomenament va obligar l'arquebisbe metropolità de Tarragona i els bisbes de les set diòcesis que formen el Seminari Interdiocesà —Tarragona, Girona, Lleida, Solsona, Tortosa, Urgell i Vic—, a buscar un nou rector que substituís Vilanova.

Finalment, l'escollit per ocupar aquest càrrec ha estat Mn. Armand Puig i Tàrrrech, actual rector de l'Ateneu Universitari Sant Pacià (AUSP). Un dels grans reptes del Dr. Puig serà ara el de compaginar les seves responsabilitats acadèmiques amb les formatives, en un Seminari que coneix perfectament ja que en va ser el vicerector durant mes de nou anys.

La primera etapa del SMI, un precedent a seguir

Com explica el Dr. Puig, el SMI va ser constituït el mes de setembre del 1988 per l'arquebisbe metropolità de Tarragona, el Dr. Ramon Torrella, arran d'un suggeriment que es va fer als bisbes de la Tarraconense quan eren de

visita *ad limina* a Roma: «La necessitat era clara, ja que la majoria dels seminaris de la província eclesiàstica tenien un nombre de seminaristes més aviat discret, i era oportú unir forces i engegar un projecte formatiu comú.» Aquesta necessitat es va materialitzar amb la recerca d'un edifici on poguessin viure els diversos teologats de les diòcesis petites de la Tarraconense, que fins aleshores estaven repartits en llocs dispersos i allunyats de les facultats de Teologia i Filosofia (els centres acadèmics on els seminaristes duïen a terme els seus estudis). Finalment, com exposa el rector de l'AUSP, les diòcesis de la Tarraconense van adquirir la residència de les Mares Reparadores, situada al carrer Casp de Barcelona, i el curs 1988-1989 es va posar en marxa el nou Seminari, que va començar amb un total de 27 seminaristes i amb Mn. Joan Busquets al capdavant del projecte: «El primer rector va ser el Dr. Busquets,

Agustín Codinach

esforços. A més, els quinze seminaristes que tenim actualment al SMI són alumnes de l'Ateneu Sant Pacià, i per tant són persones que ja conec prèviament. Fins ara els he tractat en la vessant més acadèmica, i ara els coneixeré en una vessant més personal i integral, ja que el Seminari és això, un centre de formació integral dels candidats al sacerdoci.»

Nous reptes al capdavant del SMI

El nou rector del SMI es troba ara davant d'un nou repte molt diferent dels càrrecs que ja ha ocupat fins ara, ja que la majoria han estat relacionats amb el món acadèmic, com per exemple el seu deganat en la Facultat de Teologia de Catalunya entre els anys 2006 i 2015, i a la Facultat Antoni Gaudí d'Història de l'Església, Arqueologia i Arts Cristianes, d'on va ser el degà-president del 2014 al 2015.

Ara la seva tasca al SMI serà la formació dels futurs preveres, un aspecte que el Dr. Puig té clar que s'ha de treballar a través d'un gran nombre d'àmbits diferents: «La tasca del rector ha de basar-se en l'acompanyament personal i la formació comunitària, litúrgica, i pastoral. La formació intel·lectual ja la treballem a l'Ateneu Sant Pacià. Tots aquests aspectes formen part de la formació al ministeri presbiteral. La formació comunitària i espiritual queden garantides per la vida que es fa al Seminari, i l'acompanyament personal dels seminaristes és una de les principals tasques que hem de dur a terme els responsables del Seminari.»

Per fer-ho, el Dr. Puig ja s'ha reunit amb el bisbe auxiliar de Barcelona, Mons. Javier Vilanova, i amb els dos formadors que l'acompanyaran al SMI, Mn. Gabriel Casanovas i Mn. Jaume Gené, el pare espiritual: «He tingut una reunió amb tots ells molt fructífera i agradable, en la qual hem anat veient els diversos aspectes de la vida del Seminari que em proposo de continuar tirant endavant segons els criteris que l'Església recomana i que estan expressats en la nova *Ratio sacerdotalis*, la referència bàsica per a la formació dels futurs preveres.»

prevere de la diòcesi de Girona, i un servidor en va ser el primer vicerector. Ho vaig ser durant els primers nou anys.» En aquesta primera etapa, el Dr. Puig recorda especialment una situació que amb el seu nomenament com a nou rector del SMI es repetirà: «Recordo un període en el qual el Dr. Busquets va ser rector del SMI i al mateix temps degà de la Facultat de Teologia de Catalunya. En aquest sentit, la situació actual serà molt semblant i, per tant, no és la primera vegada que una persona té responsabilitat acadèmica i responsabilitat formativa. Ja hi ha el precedent de Mn. Joan Busquets.» En aquest sentit, el Dr. Puig haurà de fer el mateix, ja que com ha anunciat, tot i que s'hagi traslladat a viure al SMI, seguirà complint amb la tasca acadèmica que ja tenia anteriorment: «Quan l'Església demana una cosa s'ha de procurar respondre-hi afirmativament, encara que això comporti multiplicar els

ARMAND PUIG

«Fins ara he tractat els seminaristes en la vessant més acadèmica, i ara els coneixeré en una vessant més personal i integral»

Les Càritas de Catalunya afronten la segona onada del Covid-19

Nova campanya «La pobresa també rebrota»

REDACCIÓ
Barcelona

FRANCESC ROIG
«Moltes de les Càritas ja han exhaurit el pressupost que tenien previst per a tot el 2020»

«La pobresa també rebrota.» Aquest és el lema de la campanya que les deu Càritas amb seu a Catalunya han impulsat per fer front a la situació que es pot esdevenir en les pròximes setmanes. El president de Càritas Catalunya, Francesc Roig, ha advertit que ja s'està detectant una nova arribada de persones als despatxos de l'entitat, i que cal estar preparats per afrontar la nova situació. «Moltes de les Càritas amb seu a Catalunya ja han exhaurit el pressupost que tenien previst per a tot el 2020. Davant d'aquest context, apel·lem a la solidaritat de la ciutadania per continuar garantint les ajudes a les persones més vulnerables de la nostra societat», ha indicat Roig.

Càritas ha recordat que al maig van augmentar un 63% les persones ateses pels serveis de primera resposta a Catalunya, passant de 63.300 persones a més de 103.000, i que aquest increment va obligar a destinar molts més recursos per cobrir necessitats bàsiques com l'alimentació o les despeses relacionades amb l'habitatge. «1 de cada 3 persones ateses per Càritas no havia necessitat mai la nostra ajuda.

És una situació que ens recorda la crisi del 2008, amb la diferència que aquesta ha afectat tots els sectors econòmics sense excepció, també l'economia submergida», ha destacat el president de Càritas Catalunya.

Actualment, 1 de cada 4 llars ateses per Càritas no disposa de cap ingrés, cosa que situa el 65,2% de les famílies per sota del llindar crític de la pobresa severa. Això suposa que la meitat de les famílies tenen dificultats per pagar el lloguer, la hipoteca o els subministraments. «La situació és insostenible. El 36% de les famílies han hagut de reduir les despeses d'alimentació, i un segon confinament pot ser letal per a moltes d'aquestes persones. No podem esperar ni un minut més a prendre mesures i mitigar l'impacte social del Covid-19», ha afirmat Roig.

La campanya estarà activa durant el mes de novembre, i els diners recaptats aniran destinats principalment a les ajudes directes per pagar lloguers, relloguers, factures o la compra d'aliments.

Més informació: www.caritascatalunya.cat

Els diners recaptats aniran destinats a ajudes directes.

ANÀLISI

La fe del poble armeni

L'autor de l'article al monestir de Dadivank, a la república d'Artsakh.

SARKIS HAKOBYAN

President de l'Associació Armènia a Catalunya Ararat

Armènia va ser el primer estat a adoptar el cristianisme com a religió oficial d'estat l'any 301. A la seva muntanya sagrada d'Ararat hi ha l'arca de Noè. Malauradament, avui no és dins de les fronteres de la república d'Armènia, sinó que es troba dins la banda de Turquia, que va cometre un genocidi contra el poble armeni durant el decurs de la Primera Guerra Mundial. Exactament el 1915. Anys més tard, es va conèixer com el primer genocidi del segle XX.

Els armenis tenien dret a la vida si canviaven de religió i s'adaptaven a l'islam, si es canviaven els cognoms. Ells, cristians armenis, van preferir morir. Més d'1.500.000 màrtirs, canoïtzats per l'Església apostòlica armènia.

Avui la seguretat i l'existència del poble armeni tornen a estar en perill. Des del 27 de setembre passat, les forces armades azerbaidjaneses, amb el suport de Turquia, han començat un atac a gran escala amb artilleria pesada, fent servir armaments prohibits i armaments químics amb fòsfor. Recluten mercenaris sirians i libanesos. Infonen el terror en la població civil amb la

voluntat d'intimidat-la.

Actualment, hi ha més de 90.000 desplaçats de la república d'Artsakh a Armènia.

Han bombardejat la capital d'Artsakh, Stepanakert. Bombardegen hospitals, col·legis, centres culturals. La nostra església de Shushi també va ser bombardejada. Però el poble cristià no s'omple d'odi i rancúnia. Una setmana després que fos bombardejada, una parella jove es va casar en aquella església mig esfondrada: enmig d'aquells atacs amb màxima fe, però també sabent que en qualsevol moment podria tornar a ser bombardejada. Crec que la fe és més forta que qualsevol bomba.

En l'actualitat, monestirs i esglésies arreu d'Armènia s'han convertit en cases d'acollida. Hi ha molts refugiats armenis que han vingut de l'Alt Karabakh (república d'Artsakh) i dormen i mengen directament a les esglésies.

Vicaris, bisbes i sacerdots estan en la primera línia del front. Hi han anat a beneir els soldats, la majoria voluntaris, que s'han vist obligats a prendre les armes per defensar la seva cultura, religió i identitat.

Aquesta guerra no és un simple conflicte territorial. Està en joc la desaparició del poble armeni o que sobrevisqui. I també una batalla contra el terrorisme internacional, que avui lluita contra Armènia des d'Azerbaidjan. Crec que el món cristià ha de mostrar el seu suport en aquests moments de gran dificultat. El govern espanyol ha de cancel·lar la venda d'armes a Turquia i l'Azerbaidjan perquè estan cometent crims de guerra davant dels ulls tancats de la comunitat internacional.

I faig una crida a tots els municipis per reconèixer la independència de la república d'Artsakh, perquè aquest és l'únic mecanisme definitiu per restaurar la pau a tota la regió i defensar la vida dels ciutadans d'Artsakh.

La fe és més forta que qualsevol bomba

ANÀLISI

Armènia i els armenis catòlics

BÀRBARA VIRGIL

Rutes Bíbliques i Expedicions Culturals. Ruth Travel

La relació del Vaticà amb els armenis sempre ha estat molt especial. Un vincle estret d'amor i respecte, que ens ha donat molts moments únics. Els vincles s'han enfortit en els darrers anys i la visita del papa Francesc a Armènia, durant les commemoracions del centenari del genocidi armeni recordant les víctimes dels crims cometos pel poder otomà durant la Primera Guerra Mundial, va ser un gest molt important. El mateix Sant Pare va descriure la matança de més d'un milió i mig d'armenis com el «primer genocidi del segle XX», fet que va provocar l'enuig de Turquia. D'aquests fets, ens en parlen els dos màrtirs que fa pocs dies el papa Francesc ha declarat: dos sacerdots assassinats durant el genocidi armeni: Leonardo Melki i Thomas Saleh, dos frares caputxins que van ser torturats i assassinats durant la persecució i extermini d'armenis pels turcs.

El papa Francesc també va reconèixer, ja fa uns anys, com a eminent mestre de la fe per als fidels de tots els temps sant Gregori de Narek amb el seu nomenament com a doctor de l'Església universal i, amb ell, la gran importància que el poble armeni té per a la història del cristianisme, l'excel·lència en la teologia, la mística i la poesia religiosa. I amb data més propera, el Sant Pare ha demanat, en la pregària de l'Àngelus, aturar el vessament de sang innocent a l'Alt Karabakh, causat pel conflicte que pateix Armènia amb l'Azerbaidjan des de fa dècades i que necessita una solució urgent.

En aquella visita de l'any 2016 de Francesc es va parlar molt també dels armenis catòlics a Armènia. La majoria d'ells viuen al nord-oest de la província de Shirak, a la ciutat de Gyumri, i milers d'armenis catòlics més viuen a la regió de Djavajk a Geòrgia, país veí d'Armènia. L'arquebisbe Rafael Minasian és el líder espiritual de l'Església catòlica armènia per a Armènia, Geòrgia i Europa de l'Est.

L'Església catòlica d'Armènia

forma part de l'Església catòlica mundial, sota el lideratge espiritual del Papa a Roma. El cens de fa uns anys comptava amb 13.843 catòlics a Armènia, xifra que representa aproximadament el 0,46% de la població total. Els catòlics a Armènia pertanyen a dues Esglésies particulars: la de ritu llatí o ritu occidental (que inclou la gran majoria de catòlics a tot el món) i a l'Església catòlica armènia, que pertany a la branca d'Esglésies catòliques de tradicions orientals no bizantines. Alguns membres de l'Església apostòlica armènia es refereixen als catòlics armenis com a «francs», per la influència dels missioners catòlics francesos. L'Església armènia catòlica neix formalment als segles XVII-XVIII, fruit del contacte amb missioners occidentals a Orient, encara que anteriorment ja havia estat en unió amb Roma durant el període del regne de la Petita Armènia, estat cristià format a partir del segle XI a la costa sud-est de l'Àsia Menor, a l'antiga Cilícia.

La llar tradicional dels catòlics armenis a Armènia és la província de Shirak, concretament set po-

El poble armeni té gran importància per a la història del cristianisme, l'excel·lència en la teologia, la mística i la poesia religiosa

ció, i demanant la nostra pregària per la fi d'aquest patiment. Us deixo amb les seves paraules (escrites originalment en italià), units en la pregària, i demanant per la pau a la zona:

«Estimats amics d'Andorra,

Us demanem que us uniu a la pregària pel nostre poble, perquè Armènia i Artsakh (l'Alt Karabakh) pateixen l'enèsima guerra per part de l'Azerbaidjan i de Turquia, que li dona suport. Amb una violència i una determinació sense precedents, després del genocidi.

Els armenis, que són fills de la Creu i adoradors de la Creu de Crist, avui necessiten la vostra ajuda, ajuda espiritual, i la vostra pregària. Demanem a Déu, per intercessió de la Mare de Déu, que ens doni la pau el més aviat possible. Que les llàgrimes de les mares inundin els camps on es desenvolupa la guerra i extingeixin l'odi i l'arrogància homicida.

Seminaristes i preveres Elia i Ke-vork

Monestir armeni de la congregació mekhitarista»

Un moment de la cerimònia de consagració de l'església catòlica armènia dels Sants Màrtirs a Gyumri.

bles: Arevik, Panik, Lanjik, Azatan, Dzithankov, Mets Sepasar i Ashotsk. A la província de Lori, els catòlics viuen a sis localitats: Tashir, Katnarat, Katnaghbyur, Petrovka, Saratovka i Blagodarnoye. Els pocs polonesos que queden a Armènia, juntament amb alguns nous immigrants que són catòlics (de ritu llatí), viuen a Erevan.

També és important recordar dins l'Església armènia catòlica l'orde monàstic mekhitarista, fundat per Pere Manuk (1676-1749), anomenat Mekhitar i que està profundament lligat a Venècia, on té la seu a l'illa de San Lazzaro i posteriorment també a Viena. A Armènia, concretament a Erevan, hem entrat en contacte amb els mekhitaristes, on hem pogut celebrar les misses amb els nostres grups. Uns monjos mekhitaristes que hem conegut en les nostres visites a Armènia són els sacerdots Elia i Ke-vork, del Centre Mekhitarista, del carrer Tamruchi a Erevan. En aquests dies tristos de conflicte armat, ens han fet arribar a través de Mn. Ramon Sàrries, del bisbat d'Urgell i Andorra, un testimoni colpidor de patiment per la pobla-

RàdioEstel

espai de trobada, participació i diàleg

El mirador de l'actualitat

cada dia de dilluns a divendres a les 18 h

l'actualitat des d'un altre punt de vista

amb Ignasi Miranda

SEGUEIX-NOS

Barcelona, 106.6 / Tarragona, 100.6 / Girona, 103.4 / Lleida, 91.5 / Catalunya Central, 93.7 / VÍC, 98.4 / Tortosa, 90.1 / El Garraf, 96.8 / La Cerdanya, 104.4 / La Seu d'Urgell, 105.0 / Andorra, 107.5

SABER ESCOLTAR

Por de contagiar-se

Ens trobem encara en plena epidèmia del Covid-19. És com una mena de misteri que afecta el món sencer i que fa augmentar la por. Vaig llegir que els humans érem molt porucs i que, de tant en tant, érem capaços de fer alguns actes heroics sobrepasant aquesta por. Ara, amb el Covid-19, tothom té por. Perquè tots en podem ser víctimes. No és estrany sentir impotència en les actuals circumstàncies.

Es diu que «la por guarda la vinya». Però cal vetllar per tal que la por no transformi el nostre comportament, fins al punt de tenir una obsessió, alguna malaltia o quedar paralizats. Poca gent observa la politització que hi ha en el tractament de la pesta, però, per exemple, alguns s'irriten per les persones que

tenen la mascareta mal posada o que no la porten. En el fons, pensem que els altres són els nostres enemics. Aquí valdria la dita del clàssic: «L'home és un llop per a l'home.» Alerta a deshumanitzar la societat.

Un escriptor afirma que tenir una gran por no és sa i que ens posa en el dilema de perdre el control de la pròpia por, de manera que no puguem dominar la nostra existència. Quin remei hi tenim? Hem de superar la por amb emocions i valors contraris.

És cert que la pesta també fa néixer accions molt bones, és a dir, persones solidàries que esdevenen herois. En l'inici de l'epidèmia, van ser molts els voluntaris que van ajudar persones que ho necessitaven, de manera que els procuraven el

JOAN GUITERAS I VILANOVA

Canonge emèrit del Capítol Catedral de Barcelona / secretaria@catedralbcn.org

menjar, els medicaments, dipositar la brossa als contenidors... Aquests voluntaris van exposar la seva vida. I també els metges i personal d'infermeria. Aquests serien exemples de la transformació dels pensaments negatius pels positius. Això s'anomena *metanoia* que en grec significa canvi de la ment o nova forma de pensar. També en la teologia cristiana vol dir *penediment*. Aquesta *metanoia* ens convida a anar més enllà dels nostres instints i promou valors que, potser abans, no érem capaços d'exercitar.

Tenir una gran por no és sa i ens posa en el dilema de perdre el control de la pròpia por

---

P-J YNARAJA

Capellà del Montanyà
ynaraja@gmail.com

El gremi d'hostaleria s'esmenta de passada a la paràbola del bon samarità; es tracta, sens dubte, d'un servei social, de refugi i aliments, sense més comentaris.

Jesús era enginyós, no ingenu, una prova en són els convidats als quals assistia, que suposava encertar el moment adient i l'elecció de l'amfitrió. Les seves decisions no es regien per compromisos socials, ni d'Ell, que es convidava, ni de l'amfitrió, que acollia. No es limitaven només a menjar i digerir la vianda.

Sorprèn el cas de Zaqueu, un funcionari ben relacionat amb els de la seva corporació. No és cap desvergonyat, ni cap esclau del que diran. S'enfila a dalt d'un sicòmor per veure'l i no li fa vergonya. Correspon al Mestre amb una mirada

A PROPÒSIT DE...

Convits

penetrant. Hi ha química entre ells, com diríem avui. S'autoconvida. Sap que no serà un àpat qualsevol. Zaqueu convida els seus. Comparteixen tant que el personatge, baixet d'estatura, però no de bondat, atura la festa per pregonar als assistents: «Donaré als pobres la meitat dels meus béns, i als qui he exigut més diners del compte, els en restitueixo quatre vegades més.» Jesús no li és indiferent, sap que el que digui serà guardat pels insidiosos, però tant li fa el que diguin d'ell i proclama: «Avui ha entrat la salvació en aquesta casa, perquè també aquest ho-

---

Les decisions de Jesús no es regien pels compromisos socials

me és fill d'Abraham.» Caram! Com s'atreveix a dir que un traïdor al seu poble és fill d'Abraham!

La dona al convit, es titularia ara. Poso uns exemples.

En primer lloc, ella prepara l'àpat amb tanta cura i il·lusió, que es queixa al Senyor del desemparament en el qual la deixa la seva germana. No és una cuinera qualsevol, és una amiga, per això s'atreveix a queixar-se: «No et fa res que la meua germana m'hagi deixat tota sola a fer la feina? Digues-li que em vingui a ajudar.» «Marta, Marta, estàs preocupada i neguitosa per moltes coses, quan n'hi ha una de necessària. Maria ha escollit la millor part i no li serà pas presa», li respon el Mestre, sense posar mal humor en l'ambient; la trobarem més tard.

SIGNES D'AVUI

L'alegria de viure

La por de morir ens impedeix l'alegria de viure. Generar por és un dels millors recursos per tenir controlades les persones d'un col·lectiu. Qualsevol mesura, encara que sigui molt desproporcionada, és benvinguda si va orientada en la dinàmica de la por. Si proporciona almenys un mínim de seguretat serà ben rebuda. Sovint, però, s'ignora el preu que es paga. En el camp social, el primer que se'n ressent són els drets humans, que es retallen sense escrúpols.

En el camp personal, es dinamita la llibertat a través de la paràlisi en l'acció, es quarteja l'amor i es perd l'alegria de viure. Hi ha massa en joc per no ser conscients de la utilització de la por. En el camp espiritual, s'impossibilita la confiança

i es converteix els fills en servents. El primer missatge de Jesús o dels esperits angèlics que s'apareixen a una persona o a un grup és: «No tingueu por.»

La por prudencial pot ajudar a evitar amenaces, perills i riscos. Un comportament imprudent en temps de coronavirus pot facilitar el contagi i la malaltia. El temor al fet que això passi convida a ser responsable i solidari, a prendre les mesures oportunes sense estar encotillades per la por. Vivim temps difícils i, per això, correm el risc de perdre l'ale-

La por de morir ens impedeix l'alegria de viure

LLUÍS SERRA LLANSANA
llserrall@gmail.com

gria de viure. La televisió, la ràdio, els diaris... es tornen monotemàtics. Ciència i política mantenen un pols desigual. La ciència es concentra en la salut, però la política ha de considerar una sèrie de temes, on la salut és prioritària, però no exclusiva. D'aquí sorgeixen les tensions. Especialment, delirant quan s'intervé per criteris partidistes i electorals. Els camins poden ser diversos, però l'objectiu del bé comú hauria de ser compartit.

L'alegria de viure no anul·la la convicció que hem de morir, però es dilueix a causa de la por paralitzant. Cal una higiene mental, aliena a pensaments destructius; una higiene emocional, aliena a sentiments negatius; una higiene en l'acció, oberta a conductes solidàries.

VICTÒRIA MOLINS, s.t.j.
viquimolins70@gmail.com

Nous brots del Covid-19 i noves mesures. Alguns amb teletreball, altres en quarantena. Aviat farà un any sense abraçades ni petons, amb mascaretes i distància. Des de la finestra contemplo un captaire que es resguarda del fred i la pluja en un entrant del portal que tinc davant de casa. En un altre moment hauria baixat, però ara sé que no és prudent. Vivim un altre pic i a les persones de risc ens recomanen no sortir.

Us confesso una dèria que segur que és la de molts de vosaltres que llegiu cada setmana *Catalunya Cristiana*: el que em costa més de pair és no poder fer la meva tasca a favor dels germans necessitats quan ens recomanen nous confinaments.

Però, va ser una de les meves lectures espirituals la que em va ajudar i espero que també us ajudi a vosaltres. Es tracta del testimoni

FINESTRA A LA VIDA

Déu i les obres de Déu

d'un bisbe vietnamita que va estar a la presó nou anys en regim d'aïllament. Els seus escrits, des de la solitud de la cel·la, són un veritable missatge de pau i de valentia que ha fet bé a moltes generacions. Mons. Van Thuan va ser el que em va animar amb les seves paraules.

«Una nit patia perquè no podia fer la meva tasca pastoral, aïllat, inactiu, allunyat del meu poble... I vaig sentir en el fons del meu cor: "Per què estàs tan neguitós? Has de distingir entre Déu i les obres de Déu. Tot el que has fet fins ara és una sèrie de bones obres, són les obres de Déu, però no són Déu. Si Ell vol que abandonis les obres, posant-les a les seves mans, tingues confiança. Déu ja confiarà la teva tasca a d'altres... Tu has escollit Déu no les seves obres! Aquesta llum em va donar noves forces per acceptar

el meu aïllament i fer la seva voluntat... De vegades has de deixar un programa sense acabar si és la seva voluntat manifestada en els esdeveniments.»

Us dic la veritat, aquestes paraules d'un bisbe en una situació molt més terrible que la que podem tenir en aquests moments d'aïllament forçós m'han esperonat a continuar des de casa meva —fins que passi la tempesta— una tasca en la qual només soc un instrument de l'amor de Déu. Ell pot fer molt més que nosaltres. I ho fa!

En aquests moments, em costa molt no poder fer la meva tasca a favor dels germans necessitats

**Homenatge a sant Jeroni en el 1.600
aniversari de la seva mort**

Príncep dels traductors

Sant Jeroni. Oli sobre taula de Jan van Eyck (segle XV). Institut d'Art de Detroit.

Jeroni, que de jove havia estudiat hebreu guiat per un mestre jueu, aprofundeix més i més en l'estudi de la llengua hebrea i decideix abandonar la versió grega dels Setanta com a expressió primera del text sacre

El gran Orígenes va editar les *Hexapla* o Hèxaples, la primera obra científica en relació al text bíblic. Col·locats en sis columnes, hi havia successivament el text hebreu de l'Antic Testament, una transliteració en caràcters grecs per facilitar-ne la lectura, i les quatre versions gregues (els Setanta, Àquila, Símmac i Teodoció) en les altres quatre columnes. La intenció del teòleg alexandrí era dilucidar la primera pregunta exegètica, la que es refereix a la «lletra» del text original, és a dir, el text més ben fonamentat críticament. Per a Orígenes, la resposta crítica a aquesta pregunta passava per donar primacia al text grec de l'Antic Testament, concretament a la versió dels Setanta —versió que Orígenes revisava críticament a la llum dels altres tres textos grecs i del text hebreu.

Fins a la meitat de la seva vida (anys 390-392), Jeroni va ser un seguidor convençut d'Orígenes, algunes obres del qual va traduir al llatí endut per la vàlua que atorgava a les interpretacions de tipus al·legòric proposades pel mestre alexandrí. Jeroni va quedar igualment fascinat per la metodologia d'estudi de les variants del text grec emprada per Orígenes, i pel seu intent de reconstruir el text sacre original, sobretot a partir de la versió dels Setanta.

A la meitat de la vida, doncs, l'itinerari intel·lectual de Jeroni experimenta un canvi radical. Jeroni, que de jove havia estudiat hebreu guiat per un mestre jueu, aprofundeix més i més en l'estudi de la llengua hebrea i decideix abandonar la versió grega dels Setanta com a expressió primera del text sacre i, per tant, referent fonamental de la traducció i interpretació bíbliques. Jeroni considera que el lloc dels Setanta, l'ha d'ocupar el text hebreu, i aquest ha de ser tingut com la base única i més antiga, i, per tant, superior al text grec. Comença així l'axioma hermenèutic de Jeroni, que ell anomena *hebraica veritas*: la veritat revelada està continguda primordialment en el text hebreu de la Bíblia, i aquest és el text que ha de regir la interpretació de l'Esriptura.

El canvi de Jeroni és revolucionari. Als seus quaranta-cinc anys —havia nascut vers el 347— i fins a la seva mort (420), Jeroni relega a un segon lloc hermenèutic la tradició teològica i litúrgica que arrenca dels llibres del Nou Testament, basada en els Setanta i que troba en Orígenes el seu teòric més autoritzat. De fet, la versió grega dels Setanta és la Bíblia que empen tots els autors del Nou Testament: els sinòptics (amb petites excepcions com ara algunes «citacions de compliment» en Mateu), Pau i Joan, els Fets dels Apòstols i Hebreus. Aquesta és, a més, la versió bíblica de la qual es tradueixen les antigues versions siriaques, coptes i llatines, datades entre els segles II i IV.

Doncs bé, malgrat això, exceptuant el llibre dels Salms, la *veritas hebraica* acabarà imposant-se en la resta de l'Antic Testament, de manera que la traducció llatina que Jeroni farà del Pentateuc, els Profetes i els Escrits, esdevindrà el text comú a partir del segle VII i, amb el nom de «Vulgata», el text reconegut com a inspirat a partir del Concili de Trento. La Bíblia de Jeroni serà el llibre imprès per Johannes Gutenberg a

Magúncia (1450-1455) —la Bíblia de les 42 línies—, esdeveniment que marca una fita en la història cultural d'Europa. Igualment, les versions catalanes medievals, tant les del segle XIV com les del segle XV, es faran majoritàriament sobre la versió llatina que Jeroni ha dut a terme i contenen els pròlegs que aquest va escriure a cada llibre o grup de llibres que anava traduint.

Jeroni pensava, per raons filològiques, que el text hebreu era anterior al grec i que, per tant, mereixia l'honor de ser considerat el propi de la revelació divina, mentre que el grec en seria una simple traducció. La ciència exegètica moderna ha matisat aquesta apreciació i ha mostrat que de vegades la versió grega conté lliçons més antigues que el text hebreu —els testimonis més antics del qual són els còdexs d'Alep (incomplet, segle X) i de Leningrad (complet, inicis del segle XI), ambdós de tradició masorètica galilea (escola de Tiberíades). En segon lloc, Jeroni manejava raons apologetiques a l'hora de preferir el text hebreu, ja que així, deia, se'l sostrau a les manipulacions anticristianes dels doctors hebreus i se'l converteix en una eina adequada i comuna per a les controvèrsies amb ells. En tercer lloc, Jeroni estava convençut que el coneixement de les Escripures és coneixement de Crist, com afirma en el pròleg del seu Comentari al profeta Isaïes: *ignoratio enim scripturarum ignoratio Christi est* (PL 24,17). Per això pensava que, en les Escripures traduïdes de l'hebreu, Crist s'hi feia més present, de manera que la seva veritat brillava amb més força que en el text grec. En conclusió, segons Jeroni, raons filològiques, apologetiques i teològiques aconsellaven anteposar l'*hebraica veritas* i llegir les Escripures segons el text hebreu, allí on, segons ell, el disseny diví manifestat en el text sacre conté primerament la seva revelació.

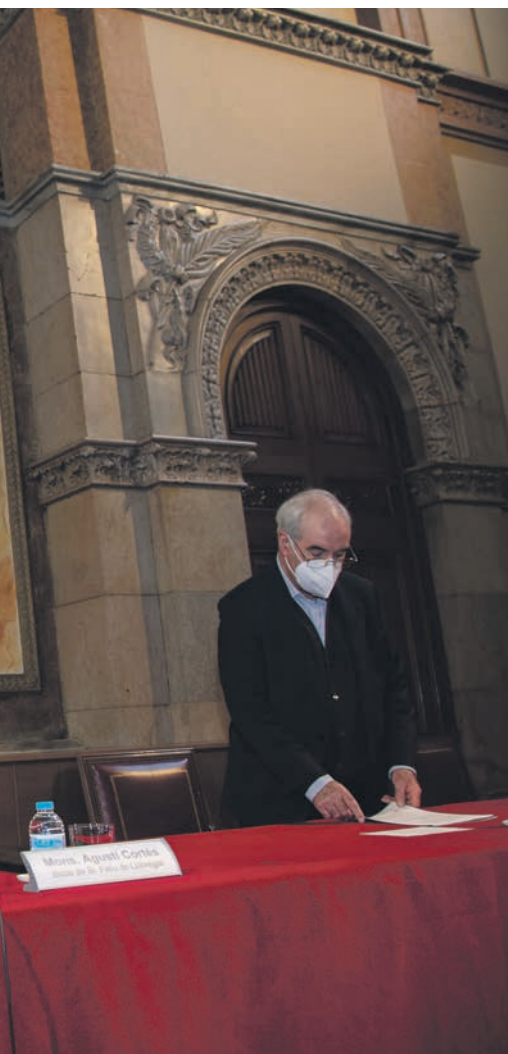
Jeroni és traductor i exegeta. Com a pensador, és plenament occidental, meticulós i ordenat intel·lectualment, i busca les solucions clares, distintes i segures. Però alhora no deixa de banda la tradició cristiana nascuda a l'Orient i representada teològicament per Orígenes. Cert que entre el 390 i el 393, coincidint amb el seu pas a l'*hebraica veritas*, es convertí en un

La Bíblia de Jeroni serà el llibre imprès per Johannes Gutenberg a Magúncia (1450-1455) —la Bíblia de les 42 línies—, esdeveniment que marca una fita en la història cultural d'Europa

antorigenista apassionat —com abans havia estat, sobretot a Roma, un origenista arrauxat—, però això no significa que abandonés totalment ni els Setanta ni les interpretacions al·legòriques del mestre alexandrí. Jeroni dona preferència a la interpretació seguint el text hebreu però manté la importància del text grec, ni que sigui com a segon. Això vol dir que en els seus comentaris exegètics Jeroni explica primer el text hebreu, interpretant el text bíblic «segons la lletra» (*ad litteram*), i després explica el text grec desenvolupant el sentit segon de la interpretació, el sentit al·legòric. En aquest darrer cas, Jeroni no renuncia ni de bon tros a manllevar interpretacions d'Orígenes —encara que no sempre en reconegui l'autoria. D'aquesta manera, la recerca exegètica del sentit literal, feta amb els instruments «científics» de la filologia i la història, continua amb la interpretació del sentit teològic (doctrinal o moral), el sentit segon, al qual s'hi arriba amb els instruments fornits pel mètode al·legòric.

Jeroni contraposa la precisió del sentit literal, de caràcter unívoc, amb la polifonia del sentit al·legòric, font d'una

Agustí Cortés

Armand Puig, Agustí Cortés i Joan Torra en l'acte acadèmic celebrat el 30 de setembre a l'Ateneu Universitari Sant Pacià per commemorar els 1.600 anys de la mort de sant Jeroni.

multiplicitat de sentits. Val a dir que la subordinació del segon sentit al primer ha donat lloc, en la història de la interpretació, a una mena de contraposició entre exegesi (historicocrítica) i teologia, que es retrotrau en darrer terme a la distinció de Jeroni entre text hebreu i text grec. En altres paraules, la introducció de la *veritas hebraica* en l'hermenèutica de la Bíblia no ha estat, ni de bon tros, innòcua. Per això, l'esforç per aconseguir una «exegesi teològica», que superi la dicotomia entre història i dogma, és un dels reptes majors de la teologia cristiana i, per tant, de l'actual recerca bíblica.

La segona qüestió que cal tractar són els motius que convertiren la traducció de l'Antic Testament hebreu feta per Jeroni en *la* Bíblia d'Occident, de la litúrgia de l'Església llatina i de les universitats europees, dels monjos i dels clergues, de la lectura pública i privada de la *intelligentsia* que es va expressar en llatí fins al segle XVI, és a dir, fins a la Reforma. La traducció de Jeroni va acabar imposant-se perquè en aquella cultura cristiana que s'havia convertit en hegemònica dins l'Imperi hi havia necessitat, a Occident, d'una versió llatina solvent i a l'abast de tothom. Orient, d'expressió grega en les àrees culturals bizantines, ja feia servir la versió dels Setanta, i Occident, d'expressió llatina, va acabar per adoptar la traducció de Jeroni.

Jeroni arriba a Roma l'any 382, després d'una llarga estada a l'Orient on, a Constantinoble, havia escoltat Gregori de Nazianz, «el teòleg», en aquell moment arquebisbe de la ciutat i seguidor d'Orígenes, del qual Jeroni traduïa fervorosament les homilies al llatí. A Roma Jeroni coneix el papa Damas, a l'empara del qual inicia un projecte de revisió, a partir del grec dels Setanta, de la traducció llatina dels Evangelis i del Salteri, emprada a Roma en aquell moment. Sembla clar que Damas, un bon cultor de la llengua llatina, desitja millorar els textos litúrgics en ús i es fia d'aquell bon coneixedor de la llengua grega que és Jeroni i alhora gran lector dels clàssics llatins. No sembla que el Papa encarregui a Jeroni una nova traducció, sinó tan sols una revisió dels Evangelis i dels Salms. Jeroni ho duu a terme i aquesta revisió dels Evangelis es converteix en la primera pedra del que serà

la Vulgata —notem que la resta del Nou Testament va ser revisat per altres autors, que ens són desconeguts. Tanmateix, al cap de poc, Jeroni, home independent com pocs, decideix, probablement pel seu compte, fer una traducció del Salteri. Jeroni tradueix a partir del grec però ja comença a tenir en compte el text hebreu dels salms, editat a les Hèxaples d'Orígenes. En resum, durant tota la seva vida, Jeroni interioritzarà, tot modificant-lo, el projecte del papa Damas de dotar el llatí d'una bona versió de la Bíblia que millori i substitueixi les traduccions existents.

Jeroni, *vir trilinguis*, domina les llengües bíbliques originals (hebreu per a l'Antic Testament i grec per al Nou), coneix a fons el text bíblic i el comenta, i escriu un llatí acurat i empeltat dels clàssics —que ha après a Roma, a l'escola d'Eli Donat. En altres paraules, té totes les cartes en regla per a esdevenir el traductor *par excellence* de la Bíblia al llatí.

En aquest sentit, la traducció de Jeroni reuneix els tres criteris fonamentals per a una bona traducció bíblica: proximitat al text original, comprensibilitat i expressivitat. Faig notar que els tres criteris esmentats són els que guiaran igualment la traducció comuna actual de la Bíblia en llengua catalana, l'anomenada BCI (*Bíblia catalana. Traducció interconfessional*), preparada a partir del 1982, publicada l'any 1993 i conculsa definitivament, després d'un període de verificació, en l'*editio princeps* del 2007. Es pot, doncs, ben dir que la BCI és la «vulgata catalana».

En resum, Jeroni és l'home just en el moment històric just. El llatí és la llengua comuna de tot l'Occident. I en aquell moment històric, en què comença la pressió dels pobles germànics i orientals —el visigot Alaric destrueix Roma el 410—, l'existència d'una traducció bíblica comuna enfortirà el llegat cultural romanocristià. L'Imperi caurà en el segle V i s'obrirà una nova època històrica, marcada pel cristianisme i, per tant, per la traducció que Jeroni ha fet del text sacre.

Síntesi del Proemi del llibre «Els Salms en hebreu, grec, llatí, català. Edició commemorativa dels 1600 anys de la mort de sant Jeroni» (Sant Pacià Books - Centre de Pastoral Litúrgica)

JOAN PLANELLAS
I BARNOSELL

Arquebisbe metropolità de Tarragona i primat

«Fratelli tutti», tots germans (I)

Benvolguts i benvolgudes,
El dia de Sant Francesc d'Assís, el papa Francesc va fer pública la seva tercera encíclica, que porta per títol *Fratelli tutti*, «Tots germans». Es tracta d'una encíclica marcadament social, escrita en un moment de crisi de la humanitat. La pandèmia no ha fet més que radicalitzar la crisi social, econòmica, política i religiosa que ja veníem arrossegant. En aquest extens escrit trobem conceptes ja assenyalats pel Papa en escrits i homilies anteriors, però n'inclou un de nou i molt important. Es tracta de la fraternitat i amicitat social en un projecte global comú i amb un rumb nou. No pretenem «resumir la doctrina de l'amor fratern» —afirma el Papa—, «sinó parar l'atenció en la seva dimensió universal, en la seva obertura a tothom» (n. 6). Perquè «l'amor no únicament s'expressa en relacions íntimes i properes, sinó també en les "macro-relacions", com les relacions socials, econòmiques i polítiques» (n. 181). Cal pensar definitivament en una societat nova. Aquesta és la gran tasca que ens espera a nosaltres, però sobretot a les generacions que ens vindran

darrere. No els preparem un món ple de trampes.

A l'hora de la veritat, el Papa apunta a una tercera via entre el liberalisme i el populisme, com assenyalava no fa gaires dies Andrea Riccardi, fundador de la Comunitat de Sant'Egidio. Per tant, la proposta és, encara que no ho sembli, nova. En aquest punt, el papa Francesc sap fer casar el que és antic i el que és nou, i «nou» vol dir desconegut. I davant el desconegut hi ha dubtes. La proposta inclou constatacions i respostes a molts d'aquests dubtes. En destaco tan sols unes quantes a la carta d'avui i de la setmana vinent:

Sembla que la història torni enrere, la política és més fràgil davant els poders econòmics transnacionals i es desfiguren expressions com democràcia, llibertat, justícia... ja no es discuteix de projectes a llarg termini per assegurar el bé comú sinó de receptes de màrqueting. Davant això, ens cal una mística de la fraternitat que sigui capaç d'actuar institucionalment (n. 164-165). «A partir de "l'amor social" és possible avançar vers la civilització de l'amor a la qual tots podem sen-

tir-nos convocats» (n. 183).

Descartar persones vulnerables o no productives assumeix formes miserables que crèiem superades com el racisme, l'abandó dels ancians, la cruesa de les migracions... o el lluny que estem de la igualtat entre homes i dones. Estem tan concentrats en les necessitats pròpies que veure algú que sofreix ens molesta perquè no podem perdre el temps en problemes aliens. Això és símptoma d'una societat malalta. Cal invertir aquesta perspectiva, entrant en l'esperit d'acollida i de servei. «El servei sempre mira el rostre del germà, en toca la carn, en sent la proximitat i fins i tot en alguns casos la "pateix" i cerca la promoció del germà» (n. 115). «Allarga la mà al pobre» (cf. Sir 7,32). Precisament, aquest passatge bíblic és el lema que el papa Francesc ens proposa per a la quarta Jornada Mundial dels Pobres que té lloc avui. Se'ns convidava especialment a posar la nostra mirada en l'essencial, tot superant les barreres de la indiferència.

La setmana vinent continuarem amb altres punts de la proposta que ens fa el papa Francesc.

Ben vostre.

JOAN JOSEP
OMELLA OMELLA
Cardenal arquebisbe de Barcelona

«Allarga la mà al pobre»

Aquest diumenge commemorem la Jornada Mundial dels Pobres, una iniciativa convocada pel papa Francesc l'any 2016. Enguany, arriba la quarta edició en un context dolorós i incert que afecta molts països d'arreu del món. En aquest escenari provocat per la pandèmia de la Covid-19, el Sant Pare ens convida a mantenir la mirada envers el pobre per allargar la mà als més necessitats, tot i que sovint no és gens fàcil.

El missatge del papa Francesc publicat en ocasió d'aquesta Jornada és una crida que ens convida a treballar activament per superar les barreres de la indiferència i a posar la mirada en allò que és essencial. El Papa vol que no contribuïm a la globalització de la indiferència. Els exclosos, els que arraconem, sempre ens continuen esperant.

El Sant Pare, davant del risc de separar vida espiritual i atenció als més necessitats, ens recorda que «la pregària aconseguix el seu propòsit quan va acompanyada del servei als pobres». El Senyor ens va revelar que estaria present en els germans més dèbils: «Tot allò que fèieu a un d'aquests germans meus més petits, m'ho fèieu a mi» (Mt 25,40).

Trobem Déu en la pregària i en l'atenció als altres, especialment quan ens ocupem dels més necessitats. Ens cal, doncs, aquesta doble trobada. És precisament això el que feia el Fill de Déu mentre va ser aquí a la terra, amb nosaltres, com un home més. Pregava en tot moment i es feia trobadís amb la gent, especialment amb els pobres, tant

materials com espirituals. Adonem-nos doncs, sense perdre la pau ni l'alegria, de la nostra feblesa humana i espiritual, i sortim a l'encontre d'aquells que el món menysté: malalts, ancians desemparats, pobres, presos i tots aquells a qui la societat gira l'esquena per les seves accions.

El títol del missatge del papa Francesc «Allarga la mà al pobre» (Sir 7,32) s'inspira en unes sàvies paraules recollides en un dels llibres de l'Antic Testament, el Siràcida. La saviesa del poble d'Israel llavors ja reconeixia que no es podia destriar la pregària a Déu de la solidaritat amb els pobres i amb els qui sofreixen més.

El Papa ens exhorta a reflexionar i a tenir un esperit misericordiós i fraterne que ens faci compartir la riquesa amb els més necessitats. «No s'improvisen, els instruments de misericòrdia. Cal un entrenament quotidià, que procedeixi de la consciència de tant com necessitem, nosaltres els primers, una mà estesa cap a nosaltres» (*Missatge del papa Francesc per a la IV Jornada Mundial dels Pobres*).

Germans i germanes, aquest diumenge celebrem una jornada que ens vol recordar que els pobres no són només membres que formen part de la comunitat cristiana, sinó que són els germans que han d'ocupar el centre de la nostra Església. Tant de bo que puguem acompanyar la pregària al Senyor amb la solidaritat als més vulnerables; allarguem-los la mà sempre amb un somriure.

COMENTARI DE LA PARAULA

Déu concedeix els talents segons la capacitat que té cada u per fer-los fructificar

GLÒRIA MONÉS

Mateu relliga la paràbola dels talents a la de les deu noies, que cloïa amb una nova invitació als deixebles: «Vetleu, doncs, perquè no sabeu ni el dia ni l'hora» (Mt 25,13). El Còdex Beza inicia amb un asíndeton la nova paràbola: «Com un home que, havent-se d'absentar, cridà els seus propis servents i els confià els seus béns.» Es parla d'una absència més o menys llarga. De la figura d'un espòs hem passat a la d'un home que s'absenta per un temps. La seva absència servirà perquè cada un dels seus servents (tres són una totalitat) faci treballar els talents que li haurà confiat. Al principi es creia que seria imminent la tornada de l'«home»; avui, gairebé ningú no en parla. La diferència en la donació dels talents, cinc, dos, un, no s'hauria de reflectir en el premi que els té preparat, segons es desprèn del fet que fa el mateix elogi del primer i del segon: «Molt bé, servent bo i fidel!; com que en poques coses has estat fidel, sobre moltes coses et constituiré: entra en el gaudi del teu senyor.»

En l'àmbit de Déu, els números no compten ni els guanys, sinó l'actitud i el lucre que hom aporta fent treballar els talents que li han estat confiats. El gaudi és el mateix per a tots i no solament omplirà la seva capacitat sinó que la curullarà fins a vessar. En el Regne de Déu res no es perd: si hom no fa treballar el seu talent i l'amaga sota terra, per por i indolència, aquest talent serà donat a un altre que n'aporti els seus fruits. Els talents són un do gratuït de Déu i es donen segons la capacitat de cadascú. La capacitat és pròpia i inalienable, però no els talents que Déu atorga, on la quantitat no compta per a res, sinó el lucre que hom en treu. La paràbola és optimista: dos terços dels servents dupliquen els guanys; un terç ha actuat amb por i covardia: com a mínim, ve a dir-li, hauria d'haver actuat com es fa en la banca mundial, i Déu n'hauria recuperat els interessos, per molt minsos que fossin...

JOSEP RIUS-CAMPS
Teòleg i bibliista / riuscamps@yahoo.es

CONSULTORI BÍBLIC

IGNASI RICART
Claretia

Com comprendre la mort a la llum de l'Evangelí?

Tant com els nostres germans no creients, estem durament afrontats a l'escàndol de la mort. Com ells, en recerquem el sentit. Als creients, el Crist ens el revela: allò que per a molts és el terme de final del trajecte, per a nosaltres és un trànsit a l'eternitat. Amb la seva resurrecció ha fet brollar la vida de la mort.

En els darrers mesos, a causa del confinament, moltes persones han mort sense haver estat acompanyades pels seus éssers estimats. Les famílies sovint s'han hagut de conformar amb funerals en petit grup i litúrgies reduïdes per poder complir les normes de distanciament social, i sense haver pogut tornar a veure el cos del seu difunt. Les restriccions sanitàries han deshumanitzat la mort en un moment en què el nombre de morts anunciades als mitjans de comunicació la feia més present cada dia. Molts van expressar llavors la sensació que els havien robat el dol. La festa de Tots Sants i dels Fidels Difunts, quan la gent va de bon grat al cementiri per guarnir amb flors la tomba d'un ésser estimat, ha tingut un significat particular enguany per a moltes famílies en pena. Aquests rituals són necessaris per acceptar la mort d'un ésser estimat, perquè la mort forma part de la vida. Fins i tot és el passatge obligatori per entrar a la Vida. L'herba no va créixer sobre la tomba de Jesús: les flors de la vida esberlaran les pedres dels sepulcres: llavors ressuscitem a la Vida per sempre, en la qual creiem els cristians.

PER A CONSULTES:
REDACCIO@CATALUNYACRISTIANA.
CAT

Diumenge XXXIII de durant l'any

Lectura primera

Pr 31,10-13.19-20.30-31

Les seves mans treballen com vol

Lectura del llibre dels Proverbis:

Que en té de valor una bona esposa! És molt més preuada que les perles. El cor del seu marit hi confia, no són escassos els guanys que en traurà. Durant tota la vida el farà feliç, i no desgraciat. Es procura la llana i el lli, que les seves mans transformen com vol. Pren a les mans la filosa, i els seus dits agafen el fus. Obre les mans als pobres, allarga el braç als indigents. L'encant és aparença, la bellesa s'esvaeix; l'esposa que creu en el Senyor és la que val tots els elogis. Dediqueu-li cants pels fruits del seu treball: que la seva obra l'elogiï davant de tot el poble.

Salm responsorial

127

Feliç tu, fidel del Senyor,
que vius seguint els seus camins.
Menjaràs del fruit del teu treball,
seràs feliç i tindràs sort.

R. Feliç tu, fidel del Senyor.

La teva esposa fruitarà com
una parra
dins la intimitat de casa teva;
veuràs els fills com plançons
d'olivera
al voltant de la taula. *R.*

És així com els fidels del Senyor
seran beneïts.

Que el Senyor et beneeixi des
de Sió.

Que tota la vida puguis veure
prosperar Jerusalem. *R.*

Al·leluia

Jn 15,4.5b

*Estigueu en mi, i jo en vosaltres,
diu el Senyor. Qui està en mi dona
molt de fruit.*

Lectura segona

ITe 5,1-6

El dia del Senyor no us podrà sorprendre com un lladre

Lectura de la primera carta de sant Pau als cristians de Tessalònica:

Germans, no cal que us escrivim quan i en quins moments arribarà el Dia del Senyor: vosaltres mateixos ja sabeu prou bé que vindrà com un lladre a la nit. La gent es pensarà que tot està en pau i ben assegurat, quan de sobte vindrà la devastació, com els dolors a la dona que ha de tenir un fill, i no se n'escaparà ningú. Però a vosaltres, germans, que no viviu en la foscor, aquell dia no us podrà sorprendre com un lladre, ja que tots sou fills de la llum i del dia. No som pas de la nit ni de la foscor. Per això no hem de dormir, com els altres, sinó vetllar i viure sobriament.

Evangelí

Mt 25,14-30

El que t'havia encomanat, ho has administrat fidelment. Entra a celebrar-ho amb el teu Senyor

Lectura de l'evangelí segons sant Mateu:

En aquell temps, Jesús digué als deixebles aquesta paràbola: «Un home que se n'anava a fora del país cridà els seus administradors i els confià els seus béns. A un li donà cinc milions, a l'altre dos i a l'altre un, segons la capacitat de cadascú, i se n'anà. [El qui n'havia rebut cinc anà de seguida a negociar-hi, i en guanyà cinc més. També el qui n'ha-

via rebut dos en guanyà dos més. Però el qui n'havia rebut un guardà en un amagatall els diners del seu amo.] Al cap de molt temps l'amo tornà i els demanà comptes. Es presentà primer el qui havia rebut cinc milions, portà també els cinc que havia guanyat i digué: "Senyor, m'havíeu confiat cinc milions i n'he guanyats cinc més." [L'amo li va dir: "Molt bé. Ets un administrador bo i de tota confiança. El que t'havia encomanat ho has administrat fidelment. Ara t'encomanaré molt més. Entra a celebrar-ho amb el teu Senyor." Es presentà després el qui n'havia rebut dos i digué: "Senyor, m'havíeu confiat dos milions i n'he guanyats dos més." L'amo li va dir: "Molt bé. Ets un administrador bo i de tota confiança. El que t'havia encomanat ho has administrat fidelment. Ara t'encomanaré molt

més. Entra a celebrar-ho amb el teu Senyor." Es presentà també el qui n'havia rebut un, i digué: "Senyor, sé que sou un home exigent, que voleu collir on no havíeu sembrat i aplegar on no havíeu escampat. Per això vaig tenir por i vaig amagar els vostres diners. Aquí teniu allò que és vostre." L'amo li contestà: "Ets un administrador dolent i gandul. Tu sabies que vull collir on no he sembrat i aplegar on no he escampat? Doncs haves de posar al banc els meus diners, i ara podria recobrar allò que és meu amb els interessos. Preneu-li aquest milió i doneu-lo al qui en té deu, perquè als qui tenen, els donaré encara més i en tindran a vessar, però als qui no tenen, els prendré fins allò que els queda. I aquest administrador inútil, traieu-lo a fora, a la fosca." Allà hi haurà els plors i el cruixir de dents».]

Calendari de la setmana

Lectures de la missa, santoral i altres celebracions

(CICLE LITÚRGIC A; FERIAI II)

TEMPS DE DURANT L'ANY

(SALTERI: SETMANA 1)

Novembre

15. DIUMENGE

Diumenge XXXIII de durant l'any, Verd. Lectures: Proverbis 31,10-13.19-20.30-31 / Salm 127 / 1 Tesalonicencs 5,1-6 / Mateu 25,14-30
SANTORAL: Eugeni, b.; Leopold.

16. DILLUNS

Fèria, Verd. Lectures: Apocalipsi 1,1-4;2,1-5a / Salm 1 / Lluc 18,35-43. O bé: *Santa Margarida d'Escòcia (ML), Blanc; Santa Gertrudis (ML), Blanc.*
SANTORAL: Edmon, b.

17. DIMARTS

Santa Isabel d'Hongria (MO), Blanc. Lectures: Apocalipsi 3,1-6.14-22 / Salm 14 / Lluc 19,1-10
SANTORAL: Gregori Taumaturg, b.; Hug de Lincoln, b.; Iscle i Victòria, mr.

18. DIMECRES

Fèria, Verd. Lectures: Apocalipsi 4,1-11 / Salm 150 / Lluc 19,11-28. O bé: *Dedicació de les basíliques de Sant Pere i Sant Pau (ML), Blanc.*

Barcelona: **Dedicació de la catedral (S), Blanc.**

SANTORAL: Aureli, mr.; Romà, mr.

19. DIJOUS

Fèria, Verd. Lectures: Apocalipsi 5,1-10 / Salm 149 / Lluc 19,41-44
SANTORAL: Abdies, prof.; Crispí, b.; Faust, diaca i mr.; Matilde de Hackeborn, rel.

20. DIVENDRES

Fèria, Verd. Lectures: Apocalipsi 10,8-11 / Salm 118 / Lluc 19,45-48.
Sant Feliu de Llobregat: *beates Isabel Ferrer i companyes (ML), Vermell.*
SANTORAL: Benigne, b. i mr.; Octavi i Adventor, mr.; Silva, vg. i mr.

21. DISSABTE

Presentació de la Benaurada Verge Maria (MO), Blanc. Lectures: Apocalipsi 11,4-12 / Salm 143 / Lluc 20,27-40
SANTORAL: Gelasi I, p.; Honori, Eutiqui i Esteve, mr.

El Sant 21 NOVEMBRE

Sant Gelasi I

Va caldre un discerniment llarg i seriós perquè l'Església determinés quins llibres es consideraven revelats, i per tant entraven en el cànon bíblic, i quins no. Aquest procés es va tancar definitivament sota el pontificat de Gelasi I (segon quart segle V - 496).

D'origen nord-africà, Gelasi era un prevere de la ciutat de Roma molt considerat per la seva caritat i el seu sentit de justícia. Encara que només va ser Papa durant quatre anys, del 492 fins a la mort, el 496, el seu va ser un pontificat molt fructífer. Entre altres coses va combatre les heretgies, sobretot el maniqueisme, i va estipular que la recepció de l'Eucaristia havia de ser sota les dues espècies: el pa i el vi. Però, principalment, Gelasi I és conegut per haver presidit el sínode del 494, durant el qual es va redactar el decret que porta el seu nom i pel qual quedava fixat el cànon bíblic, és a dir, els llibres que formen part de l'Antic i del Nou Testament tal com els coneixem avui. A part, també va redactar algunes obres de caràcter litúrgic.

Presentació de la Benaurada Verge Maria

EMILI VILLEGAS ARTACHO
Delegat diocesà de Pastoral Sacramental i Litúrgia d'Urgell
mossenemili@gmail.com

El calendari litúrgic d'aquesta setmana ens porta a celebrar aquest dissabte 21 de novembre la memòria obligatòria de la Presentació de la Benaurada Verge Maria. D'entrada, és una celebració mariana que em crida l'atenció per la *consecutio temporum* que en el calendari litúrgic hi ha entre aquesta celebració i la Nativitat de Maria. I és que, el naixement de la Mare de Déu, segons el nostre calendari litúrgic, s'escau el dia 8 de setembre, i la seva presentació al Temple de Jerusalem el dia 21 de novembre.

Per entendre aquest període de temps ens cal fer una ullada al llibre del Levític (Lv 12,1-5) per adonar-nos d'allò que la Llei establí per a la purificació de la partera. En el cas d'haver nascut una nena, la mare necessitava dues setmanes i a partir de llavors li calia restar encara durant seixanta-sis dies més a casa esperant el temps de purificar-se de la sang. Aquest còmput del calendari podria ser l'explicació de la ubicació en el calendari de totes dues celebracions marianes, tot i que les dates no es corresponen exactament.

Però històricament l'inici d'aquesta celebració sembla que sorgeix amb la dedicació de l'església de Santa Maria la Nova, situada molt a prop del Temple de Jerusalem l'any 543. Tot i que aquesta església va ser destruïda pel terratrèmol de l'any 746, aquesta

festa es continuarà commemorant en les esglésies orientals. La construcció d'aquesta església recordava el text apòcrif del protoevangeli de sant Jaume, que explica que quan Maria era molt petita, els seus pares, Joaquim i Anna, la portaren al Temple de Jerusalem i allà la varen deixar per un temps, junt amb un grup de nenes, per ser instruïda en la religió i tots els seus deures davant de Déu.

Tot i així, aquesta celebració no arribarà a Occident fins a l'any 1372, quan el canceller de la Cort del Rei de Xipre, havent estat enviat a Avinyó, en qualitat d'ambaixador davant del papa Gregori XI, li explica la importància amb la qual Grècia celebrava aquesta festa el 21 de novembre. El Papa llavors la va introduir en la seva Cúria d'Avinyó. Després el papa Pius V la va suprimir, però posteriorment Sixte V la va aprovar oficialment per a tota l'Església.

El nostre desig d'investigar sobre l'origen d'aquesta celebració fa que ens adonem que les dates recollides no ens quadren a la perfecció. Però no deixem perdre l'oportunitat de celebrar aquesta memòria, que ens ajuda a copsar a Maria i el seu exemple com a model de vida consagrada a Déu pels cristians i el seu valor importantíssim pels creients dels primers segles tant a Orient com a Occident.

Pepe Baena, consiliari general de l'ACO.

67ena Jornada General de l'ACO (I)

JOAN ANDREU PARRA

Aportar algunes pistes que puguin ajudar en la construcció col·lectiva de noves formes de vida davant del desafiament de la crisi. Aquest va ser el fil conductor que va recórrer la 67ena Jornada General que el moviment Acció Catòlica Obrera (ACO) va celebrar, el 12 d'octubre, de manera telemàtica a causa de les restriccions provocades per la pandèmia.

Obrir camins d'esperança i inclusió en temps de pandèmia va ser el títol de la ponència de la religiosa i teòloga Pepa Torres. A la Jornada, que es va celebrar durant el matí, es va acomiadar la presidenta Maria Martínez, després d'haver fet aquest servei els darrers quatre anys, i sense cap relleu fins al moment.

La Jornada va servir per inaugurar un curs de transició previ a la celebració del XII Consell, que s'ha ajornat al 2022. «Jo soc el cep i vosaltres les sarments» (Jn 15,5a) va ser el lema de la Jornada i d'aquest curs «de transició evangèlica», com indica el consiliari general, Pepe Baena.

«Els i les militants d'ACO —va dir Baena— vivim avui preocupats i distrets per moltes qüestions. Algunes poden influir negativament

en la missió evangelitzadora. Per això té sentit gaudir d'aquest curs de discerniment per fer l'exercici de respondre'ns: "Amb qui i a on tenim posada la nostra esperança com a moviment d'Església davant de la realitat que estem vivint?"»

Per donar les primeres orientacions, Pepa Torres va fer una anàlisi de la realitat a partir dels dos darrers informes Foessa. Va apuntar diversos riscos, com ara la crisi ecològica i l'econòmica del 2008 no resolta, la naturalització de la desigualtat i l'exclusió, l'individualisme possessiu o la desafecció política i institucional, entre altres.

«Un desafiament urgent que ens planteja aquesta situació és la necessitat de triar entre una societat utilitària i una altra en què tinguin cabuda i centralitat les iniciatives i experiències de vinculació col·lectiva i cura comunitària», va afirmar Pepa Torres.

EL CONSULTORI

PREGUNTES I RESPOSTES SOBRE DOCTRINA I MORAL

pel Dr. Joan Antoni Mateo

Pecats «grossos»

És cert que hi ha pecats molt grossos que els sacerdots no poden absoldre? En aquest cas, amb qui cal confessar-se?

No sé si és correcte qualificar els pecats pel seu pes... Certament, n'hi ha uns quants, ben pocs, que, per a la seva absolució, cal l'autorització de la Santa Seu. La raó és que tutel·len béns molt importants i això és perquè els fidels prenguin consciència de la seva gravetat. Actualment l'avortament, per concessió del papa Francesc, pot absoldre'l qualsevol sacerdot amb les degudes llicències. Però hi ha pecats que el sacerdot no pot absoldre sense comunicar-ho a la Penitenciera Apostòlica. Per exemple, la profanació de les espècies eucarístiques o l'absolució per part d'un sacerdot del còmplice amb el qual ha pecat en matèria del sisè manament. També s'inclouen, entre aquests pecats, la violació del secret de confessió i la violència física contra el Papa. En aquests casos, abans de posar en marxa l'absolució, cal personar-se a la Penitenciera Apostòlica o bé, i això és el més habitual, el confessor fa la comunicació per dur a terme l'absolució. En cas de perill de mort, els sacerdots poden absoldre tots els pecats. També cal saber que actualment a totes les diòcesis hi ha missioners de la misericòrdia que han rebut facultats del Papa per absoldre aquests pecats. És curiós que ni els mateixos bisbes tenen aquestes facultats, cosa que és sorprenent des d'una sana eclesiologia. Seria més normal que els bisbes, com a successors dels apòstols, tinguessin aquestes facultats i poguessin delegar-les al canonge penitencier, avui dia molt desposseït en les seves atribucions. De tota manera, qualsevol rector sap això perfectament i pot informar-ne als fidels que ho demanin.

PER ENVIAR CONSULTES AL DR. MATEO:
elconsultori@hotmail.com

Ap. de correus 121-25620 Tremp (Lleida).

Postals des d'Andalusia

«El Patio», revista salesiana

La gran família salesiana té molta cura de la comunicació. I té a punt mil suggeriments per «fabricar» una revista o un «butlletí» o les «pàgines volanderes» a internet, que avui són els vehicles més ràpids per «transmetre» notícies, per «provocar sentiments», per «difondre missatges». Cada mes, rebo, a través del correu electrònic, *El Patio*, informatiu dels salesians de Còrdova, que també es difon en paper, amb aire d'un «butlletí» senzill, dirigit per Miguel Aragón, sacerdot salesià, gran amic i millor persona. A la portada, sempre hi ha una salutació del director del col·legi salesià de Còrdova, José Antonio Perdigones, *sdb*, en la qual ens ofereix algun dels temes d'actualitat, que tingui especial incidència en els joves estudiants.

El director d'*El Patio*, Miguel Aragón, també a la portada, parla de la Jornada Mundial dels Pobres, instituïda pel papa Francesc, que enguany se celebra el 15 de novembre. «El seu gran objectiu és estimular els creients perquè reaccionin davant de la cultura del descartament i del malbaratament, fent seva "la cultura de la trobada"». Enguany, la jornada té com a lema: «Dona la mà al pobre.»

Després, a les pàgines interiors, les diferents seccions d'aquest informatiu: notícies, noms propis, retalls d'història, imatges com la remodelació realitzada a la capella de la comunitat. Els salesians tenen molta cura de la comunicació i la comunicació enriqueix la gran família salesiana, i a totes les persones que ens internem en les seves activitats i en els seus mitjans informatius. *El Patio* és model d'una comunicació viva i senzilla, propera i familiar, que aboca en els seus lectors aquesta aroma de la fraternitat i del diàleg que ens fa sentir constructors d'un món millor, per més humà i més cristià.

ANTONIO GIL
Sacerdot i periodista

Cartes

La missa de La 2

Vull agrair a TVE Catalunya el seu programa més veterà, *La missa*, amb més de 1.000 celebracions eucarístiques celebrades en català. Una missa matinal que ens acompanya des de l'any 1982 i que, d'ençà de l'expansió del Covid-19, ens reconforta doblement.

ANNA MARIA MUNTADA BATLLE
MARTÍ MANCILLA MUNTADA
Granollers

Per la fi de la pandèmia

En referència a la carta de M. Teresa Basté, publicada el dia 25 d'octubre, voldria informar-li que, pel canal de televisió Trece TV, dit el canal dels bisbes, en totes les misses, es llegeix una nota del Papa demanant a la Verge Maria la fi d'aquesta pandèmia.

MONTSERRAT TÉRMENS RIBAS
Sabadell

L'encíclica i el mercat

Alguns analistes critiquen l'encíclica *Fratelli tutti* perquè, segons ells, ataca el mercat i la llibertat econòmica. Vegem què diu realment el Papa. «El mercat no ho resol tot», diu també que cal «una política econòmica activa orientada a promoure una economia que afavoreixi la diversitat productiva i la creativitat empresarial». I denuncia que «l'especulació financera amb el guany fàcil com a finalitat fonamental continua fent estralls».

El mercat és part essencial del dinamisme econòmic, com ha reconegut sempre la Doctrina Social de l'Església. Però, «sense formes internes de solidaritat i de confiança recíproca, el mercat no pot complir plenament la seva funció

econòmica», i aquesta cita que recull Francesc pertany a l'encíclica *Caritas in veritate*, de Benet XVI.

VALENTÍN ABELENDÁ CARRILLO
Salt

Confessió en temps de pandèmia

Després del Concili Vaticà II, mentre era arquebisbe de Barcelona el cardenal Narcís Jubany, a moltes parròquies i llocs de culte, s'administrava el sagrament de la Penitència amb el ritual que permet fer una celebració comunitària de preparació i, després, els fidels reben el sagrament amb la imposició de mans del prevere, mentre fan una expressió de penediment sense el detall de les faltes.

Però, quan va ser arquebisbe de Barcelona, Mons. Ricard Maria Carles, no va veure amb bons ulls aquesta pràctica, i es va passar a fer la «celebració del perdó» amb preparació conjunta i confessió particular amb diferents preveres, però amb una participació dels fidels molt inferior a la d'abans.

Actualment, amb les precaucions sanitàries a les quals el coronavirus ens ha obligat, ja es dona la circumstància excepcional que el ritual del sagrament de la Penitència preveu, i per tant caldria, de cara a l'Advent i la Quaresma, tornar a la fórmula prevista per a casos excepcionals, i d'aquesta manera es donaria consol a moltes persones que ara no poden rebre el sagrament per la dificultat de parlar guardant les distàncies de prevenció. Segur que els rectors i responsables de llocs de culte, fent ús d'aquest ritual previst per a casos excepcionals, faran un acte de caritat amb els fidels, i, si els bisbes són «pares de misericòrdia», segur que no hi posaran cap impediment.

DANIEL PINYA BATLLELL
Sabadell

Podeu enviar les cartes a:

redaccio@catalunyacristiana.cat

ENRIC VILÀ I LANAO

Biblista i teòleg. Membre de l'Associació ACGIL i del Grup Catòlic del Fòrum Europeu de Grups Cristians LGTBI. Administrador del Centre LGTBI de Barcelona

Papa, unions civils del mateix sexe i Església catalana

El meu amic Andrea Rubera, un romà homosexual que té tres fills amb la seva parella Dario, va escriure fa temps una carta al papa Francesc per explicar-li que volien enviar els seus fills a la parròquia, però tenien por que poguessin ser discriminats. Dies després, el Papa els va trucar per dir-los: «Sisplau, porti els fills a l'Església, sigui transparent sobre la seva família, serà bo per a ells encara que no tots estiguin d'acord amb una família d'aquesta mena.» El seu consell va ser realment útil perquè ells van fer exactament el que Francesc els va dir.

El Papa coneix persones LGTBI: els truca, rep parelles del mateix sexe i s'entrevista amb transsexuals al Vaticà. S'entén així per què ha dit al documental *Francesco* d'Evgeny Afinevsky: «Són fills de Déu, tenen el dret a una família. No es pot fer fora de la família ningú ni fer-li la vida impossible

per això. El que hem de crear és una llei d'unions civils. Així estan coberts legalment. Jo vaig donar suport a això.» És el primer Papa a pronunciar *gai* i parlar d'unions civils. És la declaració pública d'una postura seva ja coneguda, ara com a Papa.

Francesc obre finestres sobre realitats incòmodes. És la seva missió. La Santa Seu no ha emès un comunicat oficial. L'entrevista no és un document papal. La doctrina continua intacta. Francesc trasllada aquestes relacions amoroses a l'esfera jurídica civil. Ara bé, que un Papa es pronunciï sobre unions civils hauria d'influir en la manera en què gais i lesbianes són percebuts al món. Les seves paraules són un raig d'esperança per revisar la doctrina. Francesc promou nous camins que dins l'Església s'haurien d'anar seguint.

De cerimònies de benedicció de parelles del mateix sexe, en el marc d'una eucaristia amb la comunitat, se'n venen realitzant a Catalunya des dels anys noranta. Franciscans, dominics, benedictins i jesuïtes beneeixen parelles del mateix sexe, en un context de confiança i discreció dins les comunitats i parròquies. Ho vivim amb joia. Membres de l'Associació Cristiana de Lesbianes i Gais de Catalunya (ACGIL) ens vàrem reunir amb l'arquebisbe de Barcelona, Joan Josep Omella (18/5/2018) i el bisbe de Solsona, Xavier Novell (9/6/2018), per presentar-los la realitat del col·lectiu LGTBI i oferir-los diàleg i col·laboració. La invitació es va fer a tots els bisbes catalans.

Les paraules del Papa són una bona i nova ocasió per posar en marxa una comissió de diàleg i treball amb els diferents bisbats de Catalunya, la Facultat de Teologia de Catalunya i d'altres. Es pot seguir el model de col·laboració de l'Església catòlica alemanya, a tall d'exemple. Des d'aquí la nostra proposta i mà estesa.

Que un Papa es pronunciï sobre unions civils hauria d'influir en la manera en què gais i lesbianes són percebuts al món

El documental «Francesco», en què el papa Francesc fa les controvertides declaracions sobre els homosexuals, es va presentar el 21 d'octubre a Roma.

LUCETTA SCARAFFIA
Historiadora i periodista

Una frase que es presta a malentesos

El papa Francesc ha tornat a sorprendre el món dient, en un documental on reprèn les seves declaracions d'una entrevista anterior, que cal acceptar les unions entre homosexuals i que han de rebre protecció legal. La declaració en si no és tan revolucionària i va en el sentit d'aquesta misericòrdia envers situacions humanes concretes que sempre ha caracteritzat l'actitud de Bergoglio, no inclinat a jutjar les mil facetes de les experiències humanes amb regles morals abstractes i rígides. Certament, el catecisme de l'Església catòlica considera que l'homosexualitat és un trastorn moral a deplorar, però el gran canvi que s'ha produït a la societat requereix una revisió d'aquesta postura i Francesc així ho proposa amb aquesta afirmació.

Però hi ha un problema que sembla que el Papa no ha avaluat quan afirma que els homosexuals «tenen dret a una família». S'han alçat moltes veus que diuen que la família de la qual parla és la d'origen i probablement això sigui cert, però la frase es presta, sens dubte, a malentesos. Potser Francesc no sap que és d'aquesta manera com se sol demanar el reconeixement del dret a la «paternitat», és a dir, a obtenir, per diferents mitjans, tenir fills. Si fos així, si el Papa volgués obrir-se realment a la paternitat, sorgirien enormes problemes perquè aniria en contra de la moral bioètica catòlica que sempre s'ha pronunciat contra la fecundació assistida, la inseminació heteròloga, l'úter llogat.

Però, fins i tot si Francesc no hi vol arribar, continua sent un punt d'inflexió que es podria haver formulat amb més prudència, perquè hi ha en joc qüestions que fins fa poc els catòlics, i especialment els implicats en la política, tenien l'obligació d'afrontar d'acord amb els dictàmens establerts per l'Església, que eren molt estrictes. Avui aquests catòlics, que els han defensat

potser fins i tot sense gaire convicció, se senten desorientats i una mica traïts. Les seves peticions de canvi, que n'hi ha hagut, mai no s'han escoltat ni s'han obert al debat. Una vegada més, la línia ha canviat des de dalt sense escoltar-los, sense demanar-los la participació i, a més, de sobte, agafant-los per sorpresa.

La bioètica continua sent, doncs, un assumpte de la casta sacerdotal, de la qual el Papa és el màxim exponent, i no hi ha espai per a aquells que realment es dediquen a la vida social, per a aquells que coneixen bé els problemes i les seves conseqüències.

S'han alçat moltes veus que diuen que la família de la qual parla és la d'origen i probablement això sigui cert, però la frase es presta, sens dubte, a malentesos

David Jou, president de la Fundació Joan Maragall

«Les vacunes no posen solució a les injustícies econòmiques o polítiques»

CARME MUNTÉ

«En aquests moments de crisi, les aportacions de la Fundació Joan Maragall es resumeixen en les tres paraules que en defineixen l'àmbit d'actuació: diàleg, cristianisme, cultura.» El president de la Fundació Joan Maragall, David Jou, va resumir amb aquestes paraules la proposta de l'entitat per afrontar els temps actuals condicionats per la pandèmia, amb un seguit d'activitats que s'estructuraran a l'entorn del tema *Tríptic de la pandèmia: la mort en solitud, el temple buit, la natura desbordada*. Va ser durant l'acte d'inauguració del curs 2020-2021, que va comptar amb la presència del bisbe auxiliar de Barcelona Sergi Gordo i la lliçó inaugural, gravada en vídeo, del teòleg txec Tomas Halik.

De quina manera la pandèmia marca i condiciona el curs 2020-2021 de la Fundació Joan Maragall?

Pel que fa als mitjans, econòmicament afeblits per la crisi, la situació de la pandèmia ens ha estimulat, com tantes altres entitats, a posar més atenció a recursos telemàtics, que porten a una difusió més gran de les activi-

«Algunes visions científiques massa dogmàtiques i fantasioses reben una lliçó d'humilitat per la pandèmia i queden afeblides»

tats, però que tenen la mancança de no crear vincles personals entre els qui es connecten a les sessions. Pel que fa al fons, la situació ens estimula a escoltar els problemes d'avui, estar al dia de les propostes de solucions, i donar raó argumentada i realista de les esperances espirituals i culturals, des del context que vivim, i des de les lliçons de la història.

Les activitats del nou curs s'estructuraran al voltant del Tríptic de la pandèmia: la mort en solitud, el temple buit, la natura desbordada. En quin sentit són els grans temes de reflexió del moment actual?

Tots tres temes ens obren a pensaments força amplis: la mort en solitud ens fa pensar en qüestions que van des del sentit de la vida fins a la situació sanitària del país; el temple buit ens fa reflexionar en qüestions que van des de quines esperances aporten avui les religions fins al futur de les religions en un món més marcat per la globalització i la tecnologia; i la natura desbordada cobreix un espectre de temes que van des de les incerteses ecològiques a les esperances i temors de les tecnologies digitals i genètiques. Entre tots plegats, són alhora una reflexió antropològica, religiosa, científica i tecnològica.

La lliçó inaugural, a càrrec del teòleg txec Tomas Halik, portava com a títol *Llegint els signes dels temps*. En el moment actual, immersos en la crisi del Covid-19, hi ha prou perspectiva per llegir els signes dels temps, o bé caldrà fer-ho més endavant?

Cada moment té els seus signes, i cal llegir-los des del present, i rellegir-los des de la perspectiva que dona el pas del temps. Les esperances de canvi que va suscitar la crisi financera del 2008, per exemple, i que apuntaven a canvis profunds en el sistema econòmic, van quedar gairebé en no-res. Ara bé, Tomas Halik parla des d'una situació del cristianisme més general que la de la pandèmia: un cansament, una impotència, un esgotament, un desengany, però també la urgència d'imaginar noves possibilitats i obrir camins nous. Halik proposa el viatge espiritual, la baixada a les profunditats de la fe, la conveniència de vivificar les nostres comunitats amb més espiritualitat, més reflexió teològica i cultural, més obertura al món, més inquietud per l'Esperit. Això, amb pandèmia o sense, és una necessitat.

La ciència ha mostrat les seves debilitats, però també les seves fortaleces. La visió científica del món en sortirà enfortida o bé afeblida, d'aquesta crisi?

CERTIFICATS MÈDICS
CARNET DE CONDUIR
NÀUTICA I ARMES

CENTRE MÈDIC
PLAÇA MOLINA

DR. RAFAEL SOLANAS ANGLADA

LABORABLES

De 10 a 13 h i de 16 a 20 h

Les persones que es presentin amb un exemplar de Catalunya Cristiana tindran un descompte de 10 euros

www.centromedicoplazamolina.es

- COTXE, MOTO I CICLOMOTOR
- PSICOTÈCNICS
- LLICÈNCIA D'ARMES
- LABORALS I ESCOLARS
- NÀUTICA

INFORMEU-VOS-EN:

Tel. 932 188 826

Mòbil: 639 474 741

c/ Balmes, 281, entr. 2n
08006 Barcelona

David Jou, físic i poeta.

«No hem de perdre de vista un altre far massa desestimat en el món religiós: els disset objectius del desenvolupament sostenible»

La ciència, la tecnologia, la medicina, són grans fonts d'esperança per a molta gent. No es tracta d'una esperança última, que il·lumini sobre el sentit de la vida, però sí d'esperances de més salut, més prosperitat, més comoditat, més coneixement. Alhora, també són motiu de preocupació, pels seus excessos destructius (en armaments o en contaminació), pel seu potencial de control de l'individu, pel seu ritme velocíssim i imparabile. Algunes visions científiques massa dogmàtiques i fantasioses reben una lliçó d'humilitat per la pandèmia i queden afeblides. Tanmateix, altres visions més modestes, més properes

a la gent (un medicament, una possibilitat de comunicació amb gent que estimes però que viu lluny), queden reforçades.

L'arribada de la vacuna està generant una esperança incondicional?

No es tracta tan sols de la vacuna, sinó també de medicaments que es puguin anar desenvolupant en el futur. Les troballes sobre micro-RNA en biologia molecular, o d'antivirus informàtics, obren la porta a noves possibilitats farmacèutiques que van més enllà de la vacuna o vacunes. Són esperances relatives, perquè les vacunes no posen solució a les injustícies econòmiques o polítiques, però alguna cosa són.

Hem vist com als hospitals es creaven grups interdisciplinaris per afrontar la pandèmia. La crisi ha accentuat la importància de la ciència en diàleg amb altres disciplines com la teologia i la fe?

Des de fa temps, la ciència s'interessa en col·laboracions interdisciplinàries i pluridisciplinàries. En aquest sentit, l'estudi del cervell i el del genoma són fronteres ben conegudes i eficients. Però la ciència també ha anat trobant els seus límits intrínsecs, i els límits extrínsecs de les seves aplicacions, i això la posa en contacte amb la filosofia del coneixement, amb l'ètica, amb la política i amb la religió. Són contactes ben estimulants per a les diverses branques que hi participen. Pel que fa a la religió, l'estimulen a fer sentir la seva veu en el món actual, a estar al dia de les noves possibilitats i els nous problemes, a reflexionar i pensar espiritualment en contextos nous i sorprenents.

El cristianisme, com a oferiment. Què pot oferir en el moment actual?

Tres oferiments concrets. «Estima Déu sobre totes les coses i l'altre com a tu mateix»: quin doble camí d'obertura i relativització i responsabilització del jo! Les obres de misericòrdia, il·luminant aquest estimar l'altre, quin joc donen, a quant obliguen! I les benaurances, quina força tenen, com capgiren la visió convencional del món! Si, a més d'això, realment pensem que l'hipotètic Déu creador no es limita a crear les lleis que fonamenten, regeixen, dinamitzen i donen vida a l'univers, sinó que Ell mateix és ésser i relació (Trinitat) que penetra fins al fons de l'univers (fins al dolor,

«La immediatesa ens encega, el soroll ens eixorda, l'abundància ens dispersa, les distraccions ens sedueixen, els fracassos ens amarguen»

En la inauguració del nou curs, el 19 d'octubre passat, Josepmaria Bigatà va obtenir l'ajut de 6.000 euros a la formació que atorga la Fundació Joan Maragall per promoure vocacions de persones joves que vulguin treballar en el camp del diàleg entre la fe i qualsevol dels àmbits de la cultura.

la mort i la injustícia) per assumir-ho tot en si mateix i acompanyar-ho tot per si mateix, fent que dolor, mort i injustícia no siguin l'última paraula de les coses, com s'enriqueix l'esperança, ja sense fronteres!

La mort i el dol, la vulnerabilitat, les cures, la solidaritat i la comunitat, el confinament, la soledat, el valor de la gent gran, la crisi climàtica, l'espiritualitat... el cristianisme ha de poder fer les seves aportacions en tots aquests aspectes? Com afavorir la recepció del missatge sense prejudicis?

El cristianisme ha de poder fer seves les aportacions en molts camps. Inspirar, escoltar, acollir, acompanyar... són actituds que lliguen bé amb l'essència del cristianisme. De prejudicis, sempre n'hi haurà, tots en tenim. De dificultats, també. La paràbola del sembrador és molt realista: sembres, i molta part del que sembres es perd. Però cal sembrar, amb tanta il·lusió, tant d'esforç, tanta imaginació i tant de saber com puguis. La resta, no depèn de tu, no t'ha d'amargar ni ha de pesar damunt teu.

Les darreres encíclicues del papa Francesc, *Laudato Si*, *Fratelli tutti*, són fars que il·luminen el moment actual?

Valoro molt la doctrina social de l'Església, en general. De tant en tant rellegeixo encíclicues: moltes vegades tenen un llenguatge feixuc i massa clerical (cosa que no

és el cas de Francesc), però són documents que reflecteixen preocupacions i esperances del seu temps i hi aporten suggeriments que habitualment em resulten engrescadors. Començar *Fratelli tutti* evocant una trobada de sant Francesc amb el soldà d'Egipte, al segle XIII, i una trobada del papa Francesc amb el gran imam del Caire a Abu Dhabi, resulta ja una manera pràctica de preconitzar el diàleg, la trobada. Aquestes encíclicues són un far, certament, en el món d'avui, però jo suggeriria no perdre de vista un altre far massa desestimats en el món religiós: els disset objectius del desenvolupament sostenible aprovats per l'ONU el 2015, amb vistes al 2030. També estan amarats d'esperit de justícia, d'esperança, de voluntat de diàleg, de visió mundial. Convé tenir-los en compte, reforçar els aspectes positius de l'ONU, contemplada avui amb tant de menyspreu pel neoliberalisme.

Com el cristianisme pot esdevenir generador de cultura avui?

El cristianisme és un gran generador de sentit i un gran explorador de la naturalesa humana. Expressar la seva visió porta a crear cultura, en cada moment històric. Aquesta cultura serà més eficaç, em sembla, si utilitza llenguatges adients, sintetitzats amb el seu moment, frescos, interpelladors, sorprenents, profunds, sense perdre de vista tota la riquesa de recursos simbòlics que porta acumulada en vint segles d'història.

Té esperança que la humanitat en sortirà millorada, d'aquesta crisi?

No crec que en surti gaire millorada. La crisi financera del 2008 va ser una oportunitat desaproveitada per canviar alguns aspectes rapaços i inhumans de l'economia que la crisi va fer evidents i insostenibles. Aquesta crisi també serà desaproveitada. Tot s'oblida. La immediatesa ens encega, el soroll ens eixorda, l'abundància ens dispersa, les distraccions ens sedueixen, els fracassos ens amarguen. El llibre del Cohèlet és el més escèptic de tota la Bíblia. És una lectura recomanable en aquests temps. Hi ha un temps per a cada cosa. Després d'un temps en ve un altre. I tot sembla en va. Però crec que el sentit de tot brillarà quan vegem el tot, que només es veu en Déu.

És molt voraç i per això pot fer mal als nostres sistemes mediterranis.

ACTUALITATS CIENTÍFIQUES

Alerta a la invasió del peix lleó a la nostra Mediterrània

FRANCESC NICOLAU
Professor emèrit de la Facultat de Filosofia de Catalunya

Potser n'heu sentit parlar. Pels volts de l'illa de Xipre, i també prop de les costes de Grècia i Turquia, s'ha detectat la presència d'aquest peix, que pot alterar l'ambient ecològic del nostre mar. Moltes vegades hem parlat d'espècies en perill d'extinció per recordar que les hem de protegir, però avui ens veiem en el cas oposat: una espècie invasora que caldria fer fora. Es tracta d'un peix que és originari de l'oceà Índic; científicament s'anomena *Pterois miles*, de la família dels Escorpènids (*Scorpaenidae*), d'uns 38 cm de llargada i mig quilogram de pes, dotat dorsalment de 18 espines verinoses punxants, que el fan perillós. La seva picada no és mortal, però sí que provoca inflamació, marejos, vòmits i dolor intens. És molt voraç i per això pot fer mal als nostres sistemes mediterranis, a més de ser un perill per als humans que es banyin a la seva vora.

I hi ha una altra espècie molt semblant: el peix escorpí (*Pterois volitans*), que molt sovint conviu amb ell i de vegades es confonen. Fins i tot hi ha qui considera el peix escorpí i el peix lleó com dos sinònims, cosa que no farem nosaltres:

l'espècie invasora de la Mediterrània és, segons sembla, pel que s'ha detectat, el peix lleó.

És la Unió Internacional per a la Conservació de la Naturalesa (UICN) la que ha donat l'alarma per la invasió d'aquest peix als nostres àmbits. Cal tenir en compte que es propaga molt ràpidament. Cada posta representa de 2.000 a 15.000 ous. La UICN ha redoblat la vigilància davant del risc que assoleixi les costes del llevant espanyol. És clar que la seva aparició pot ocasionar un impacte en l'economia espanyola. S'ha vist que els peixos d'aquesta espècie són cada vegada més nombrosos i van en grups. Ja s'han enregistrat pèrdues en poblacions de peixos de pesca d'un cert valor comercial.

Com veieu, doncs, és un punt a tenir en compte. Déu faci que els experts en la matèria (la UICN sobretot) sàpiguen trobar remei al panorama que ens ha provocat aquest peix que s'anomena lleó per la seva voracitat.

JOAN PALLARÈS-PERSONAT

Historiador

jpallarespersonat@gmail.com

Discret i conegut per alguns com «el bisbe de Montserrat», monsenyor Antoni Urbss va residir durant molts anys al monestir. Nascut a Ponedel (Lituània) el 28 de novembre del 1870, va ser ordenat sacerdot el 1903 a Sant Petersburg. Rector de Dangavpils, en esclatar la Primera Guerra Mundial, va ser perseguit pels soviètics. Va anar de refugi en refugi, fins que fou alliberat pels polonesos el 1920.

Bisbe de la diòcesi de Libau, el 1938 un incendi va devastar la ciutat. Un any i mig després, la Segona Guerra Mundial convertia de nou la seva ciutat en camp de batalla entre alemanys i russos. Els nazis, en ocupar la ciutat, el van deportar a Alemanya. Els comunistes, que s'annexionaren Lituània al final de la guerra, tampoc no el deixaren retornar i es va instal·lar al convent dels caputxins de Lhor, a Baviera.

Seguint el camí de tants refugiats de l'Europa de l'Est que eren acollits a Espanya, el març del 1949, acompanyat del seu secretari, Alexandre Nowicki, entrà a Catalunya per Portbou. Passà uns dies a Barcelona, al palau episcopal, acollit pel bisbe Modrego i també passà per Tarragona.

Monsenyor Urbss, en arribar a Catalunya, tenia 69 anys. Primerament, s'establí al monestir de Poblet, però el clima de Montserrat s'esqueia millor a la seva salut. El monestir de Mont-

serrat esdevindria la seva residència definitiva. Solia ajudar en alguna ocasió el bisbe Modrego, substituint-lo en confirmacions, o com a auxiliar de l'arquebisbe de Tarragona, monsenyor Benjamín de Arriba. Col·laborava amb l'Obra Caritativa d'Acollida a Refugiats Estrangers (OCARE), que pels volts de Sant Jordi organitzava el Dia de l'Església Perseguida. També participà a Roma en les sessions del Concili Vaticà II.

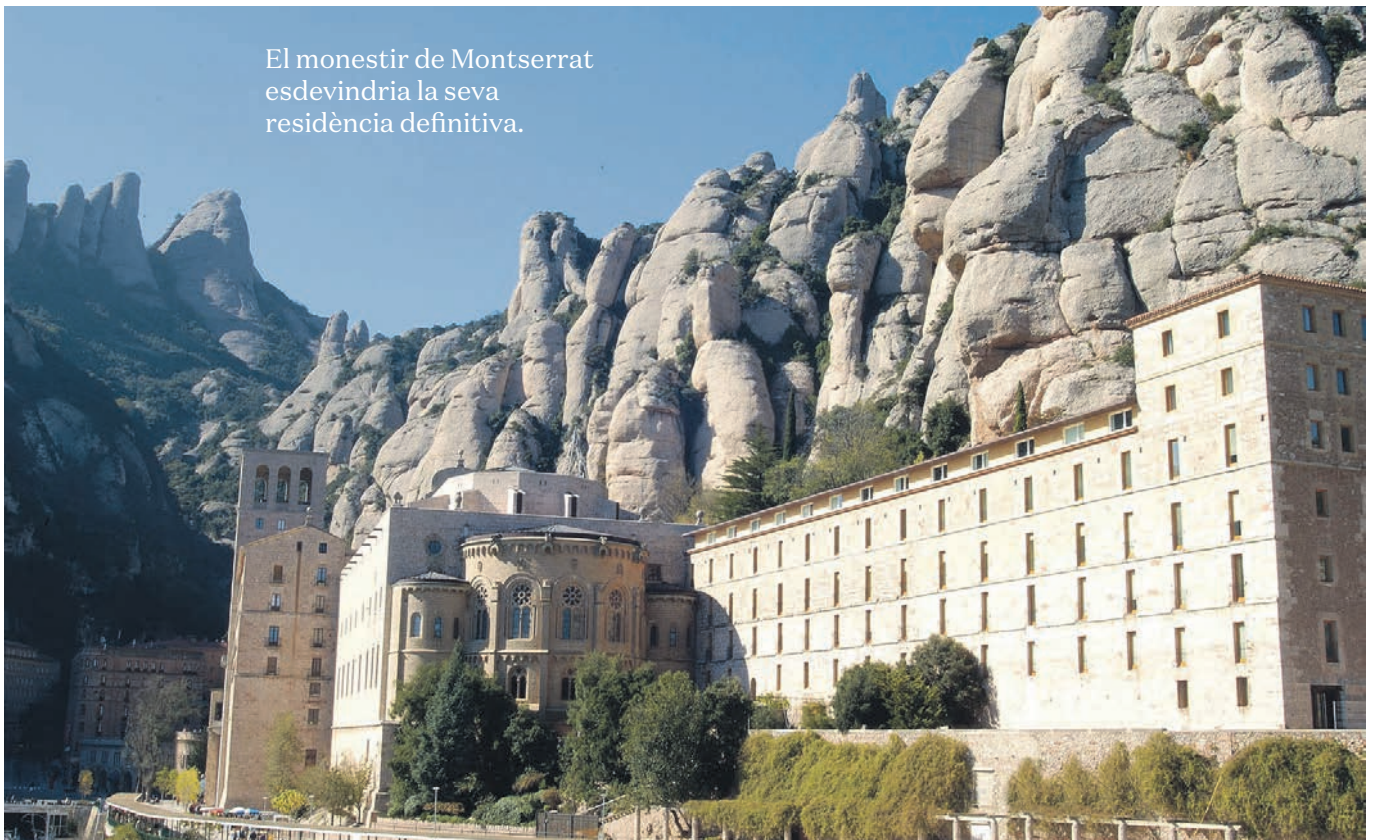
Personatge simpàtic i popular, el 31 d'agost del 1963 *La Vanguardia* li dedicava un editorial en primera pàgina titulat *Salutación a monseñor Urbss*. El papa Pau VI li va enviar una nota de felicitació pels seus 50 anys d'ordenació presbiteral. Mai no va deixar de preocupar-se pels fidels del seu país i els exhortava en la fe davant les dificultats.

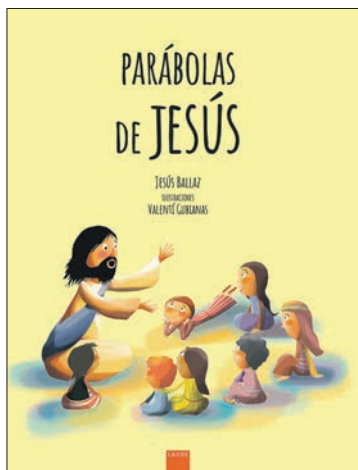
El bisbe Urbss va morir a Montserrat, als 85 anys, el 17 d'agost del 1965, després d'un parell de mesos de greu malaltia. Va ser enterrat a la cripta de la basílica. Monsenyor Modrego va oficiar-ne el funeral. El seu secretari, Alexandre Nowicki, que havia estat tots aquests anys fidelment al seu costat, moria a Montserrat quatre dies després, el 21 d'agost. Nascut a Letònia el 1888, va acompanyar el seu bisbe com a secretari durant els darrers vint-i-tres anys. Fou enterrat amb ell, per reposar plegats en l'eternitat.

GENT DE CASA

Monsenyor Antoni Urbss, un bisbe a Montserrat

El monestir de Montserrat esdevindria la seva residència definitiva.

JESÚS BALLAZ

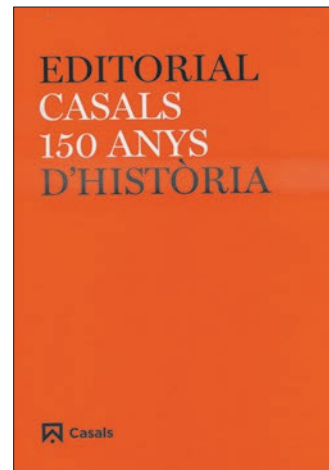
Parábolas de Jesús
Laude, 2020, 231 pàg.

En aquest llibre, meravellosament il·lustrat per Valentí Gubianas, es recullen les paràboles més conegudes de Jesús. Es tracta de narracions breus i boniques que transmeten saviesa. També hi trobareu quadres o gravats famosos, ensenyaments, jocs i activitats perquè infants i adults puguin compartir-les de manera instructiva.

La oración en la Cartuja
Editorial Montecarmelo,
2007, 81 pàg.

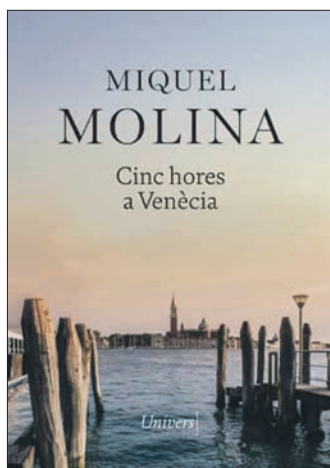
Una obra sintètica i profunda escrita pels cartoixans de Miraflores. Presenta breument la vida de sant Bru, fundador dels cartoixans i, sobretot, descriu la manera de viure la pregària a la cartoixa. Finalment, reuneix en un bonic pomell diferents poesies espirituals compostes per un cartoixà poeta.

MAITE BARATECH

Editorial Casals 150 anys d'història
Editorial Casals, 2020, 127 pàg.

En un local del carrer del Pi de Barcelona, neix l'any 1870 la que avui dia és l'Editorial Casals. Als seus inicis establerta com a impremta, editorial i llibreria dedicada principalment al llibre religiós, al llarg dels seus 150 anys d'història, el negoci s'ha convertit en un referent de l'edició tant del llibre educatiu com de la literatura infantil i juvenil.

MIQUEL MOLINA

Cinc hores a Venècia
Univers, 2020, 192 pàg.

Miquel Molina ens ofereix una postal bucòlica de Venècia, però d'una Venècia que encara no surt al radar dels turistes de sol i gòndoles. El de Molina és el relat del perfecte *flâneur*. El retrat d'una Venècia desconeguda, que no apareix a les guies turístiques. Un llibre que ens convida a degustar els petits grans plaers de la vida.

KATHRYN NICOLAI

Y al final no pasa nada
Diana, 2020, 320 pàg.

Dormir hauria de ser fàcil, però de vegades, tot i que tanquem els ulls, no podem deixar de pensar i pensar, com si ens haguéssim deixat l'accelerador posat. Gràcies a aquest llibre, per fi podrem rendir-nos als beneficis d'una bona nit de son. Amb una mica de pràctica (i unes quantes històries) ens despertarem al matí sentint-nos tan descansats com quan érem infants.

VASILI KANDINSKY

De lo espiritual en el arte
Paidós, 2020, 200 pàg.

Aparegut el 1911, ens trobem davant del text teòric més difós de Kandinsky, un discurs estètic que desemboca en la pràctica de l'abstracció no figurativa. Un clàssic de l'art que ens permetrà despertar la nostra capacitat de captar la part espiritual de les coses materials i abstractes.

CRÍTICA DE TEATRE

ANDREU SOTORRA
andreasotorra@gmail.com

El pes de mig segle a les espatlles

A *Bonus Track*, com que la creació és molt compartida entre la directora Carol López i les aportacions dels intèrprets, el guió acaba sent una barreja de guions amb múltiples petites històries, tot i que una barreja ben amanida, que acaba tenint sentit més aviat per la percepció ambiental que se'n treu que no pas pel que el discurs ha expressat.

Cadascun dels sis personatges de *Bonus Track* deixa anar la seva sobre el cas personal o de parella, però amb una absència força notable de diàleg convencional. Sis personatges que ja no tenen la prioritat d'anar, com deia aquell, a la recerca de cap autor sinó que, en realitat, estan anant a la recerca d'ells mateixos, del que han deixat enrere i del que es pensaven que trobarien anant endavant sense saber com se'ls ha escapat dels dits. Amb una base de sentiments personals, l'atractiu de *Bonus Track* és el

tractament dramàtic, la bona interpretació de conjunt —moviment, expressivitat, pàtina d'humor subtil...— i els recursos escènics —hi ha sis pantalles, títols de crèdit i alguna sorpresa final que és prudent no desvelar, amb un aire cinematogràfic.

A la generació dels espectadors dels cinquanta fets o a punt de fer, la mateixa dels personatges, els resonaran i els semblaran molt identificables alguns problemes existencials que semblen d'avui però que són de tota la vida. A la generació d'espectadors més joves, potser els espantarà pensar en què es poden convertir quan siguin grans. I als que han superat la franja del mig segle, s'ho miraran amb un somriure amagat, aquesta vegada si us plau per força, sota la mascareta, pensant que ni va ser tan greu de passar ni tan senzill de superar.

Bonus Track és un retrobament de vells amics molt ben retratats pels intèrprets que rememoren en la ficció els seus inicis i les seves relacions i que no s'estan de fusionar-se amb el moment puntual de pesta moderna que viu el món sencer en una escena gairebé de ciència-ficció on no falta la boira, la fredor, les bates quirúrgiques d'UCI i les mascaretes i les incòmodes viseres protectores d'apicultor... potser per deixar entendre que tothom amaga sota la mascareta, ara més que mai, una segona cara davant la manera d'entomar els sotracs que li ha tocat viure.

© Silvia Poch

L'actriu Vicenta N'Dongo i l'actor Andrés Herrera en una escena de l'obra «Bonus Track».

«BONUS TRACK»

CREACIÓ: Carol López
INTÈRPRETS: Dolo Beltran, Paul Berrondo, Borja Espinosa, Andrés Herrera, Vicenta N'Dongo, Anna Ycobalzeta
COL·LABORACIÓ: Luara Herrera Navas
DIRECCIÓ: Carol López
Teatre Lliure Gràcia, Barcelona. Espectacle cancel·lat fins a la reobertura dels teatres

AMB BON HUMOR

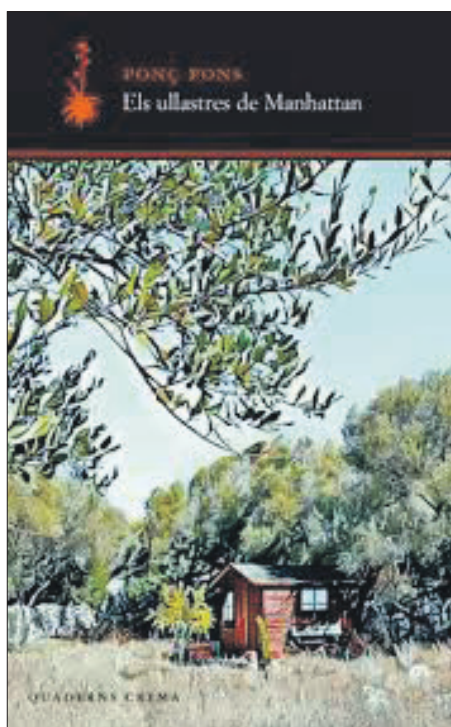

CRÍTICA LITERÀRIA

DAVID CLARET I PUYAL
Arquitecte i geògraf

Elogi del que som

PONÇ PONS

Els ullastres de Manhattan
Quaderns Crema,
2020, 104 pàg.

Sempre he associat l'escriptor menorquí Ponç Pons a aquella idea segons la qual el que més agrada de viatjar és tornar. Sempre l'he trobada suggeridora, i reivindicativa del valor de les cultures i les llengües dels altres, i alhora també de la pròpia. En uns temps en què el valor del viatge es mesura en quilòmetres, com més millor, dir «m'agrada marxar per tornar» ens recorda que per conèixer món cal conèixer, primer de tot, el d'un mateix.

És des d'aquesta perspectiva que Ponç Pons fa un doble relat, en poesia i prosa, basat en una estada que l'autor va fer a Nova York per assistir a un recital (la prosa). De tornada a l'hotel, al vespre, escriu la història de Menorca (la poesia). Descriu els gratacels desmesurats de Manhattan («un Lego d'habitants enformigats»; «un hàbitat inhòspit, sobreexplotat i excessiu»), s'entusiasma amb les obres d'art del Guggenheim, descriu la pressa, les llums, els colors, la gent, i enmig del rebombori recorda filòsofs i escriptors d'arreu que l'han marcat, i que li venen a la memòria mentre passeja amunt i avall, ara pel Central Park, adés per Little Italy.

Però el seu pensament torna constantment a Menorca. Veu un bar i pensa en el que sol anar a Es Migjorn. Puja a l'Empire State i li revé el Toro, la muntanya més alta de Menorca (però més baixa que l'Empire State). És a Manhattan i torna constantment a Sa Figuera Verda, la cabana prop d'Alaior on sol escriure. I entretant la història de Menorca, fets i gent, de les civilitzacions antigues als nostres dies, s'escola per versos de mètrica diversa.

«No hem de caure en el provincianisme mental, però tampoc en el ridícul cosmopolitisme modern d'adoptar qualsevol moda que vengui de fora.» Cal emmarcar aquesta frase, perquè bandejar, minoritzar i subordinar la llengua i la cultura pròpia als mitjans de comunicació, al carrer o a l'escola, no ens farà ni més universals ni més cosmopolites. Ben al contrari: ens farà més provincians.

RAUXA

Budisme i cristianisme (I)

A Occident, el buit que el cristianisme va deixant rere seu a mesura que recula és ocupat majoritàriament per la indiferència religiosa. De vegades, però, en persones amb més set d'espiritualitat, aquest nou escenari arriba a generar una profunda insatisfacció, per la qual cosa —descartada d'entrada la possibilitat d'un retorn a l'Església— comencen una recerca per múltiples ofertes religioses. És interessant d'observar que molt sovint aquest viatge sol acabar en el budisme.

Els qui han optat per seguir el camí obert per Buda solen posar com un element determinant en la decisió que han pres la pau que va associada a aquesta tradició asiàtica; tant la que proporciona interiorment a la persona, com també la que hi sol haver en aquelles societats en què el budisme és predominant. En línies generals, això sol ser cert. Tanmateix, altres trets d'aquesta tradició oriental potser poden explicar millor per què l'espiritualitat budista suscita certa simpatia entre els occidentals. En la doctrina de Buda no hi ha un Déu pròpiament dit, no existeix un Tu personal creador que parla al fidel i al qual aquest pot adreçar la seva pregària, com passa en el judaisme, el cristianisme o l'islam. Sense aquest Déu personal, sense aquesta realitat existent per sobre de l'individu, tota la responsabilitat pel que fa al destí personal en la vida futura recau de ple en l'home. Com que Déu no actua, és un mateix qui, pel propi esforç, ha de fer tot el possible per procurar-se la «salvació». D'aquí la insistència en la pràctica ascètica i els mètodes de meditació com gairebé un art o un ofici, en què el practicant ha d'arribar al control del més mínim detall. Com més perfecta, exacta i pura sigui l'execució dels exercicis meditatis, més l'home es podrà garantir ell mateix la «salvació».

EDUARD BRUFAU

Agenda

Internet

BIBLIOTECA EPISCOPAL

La biblioteca pública episcopal del Seminari de Barcelona estrena web, <https://bibliotecaepiscopalbcn.org/>, amb un disseny més simple, net i funcional.

Barcelona

INTERIORITAT

El **dimarts 17 de novembre**, a les 19.00, M. Claustre Solé reflexiona sobre *El cuidado de nuestro planeta*; el **dissabte 21**, a les 10.30, silenci contemplatiu amb Beatrice D'Cunha. Inscripcions: Espai d'Interioritat Francesc Palau, centre@espaiinterioritatpalau.com.

AJUDA A L'ESGLÉSIA NECESSITADA

El **dimecres 18 de novembre**, a les 19.30, missa pels benefactors difunts a la parròquia de Santa Maria de Gràcia de Barcelona.

CATEDRAL

El **dimecres 18 de novembre**, a les 20.30, concert d'orgue de Mar Vaqué a la catedral de Barcelona.

CAPUTXINS

El **dijous 19 de novembre**, a les 20.00, conferència d'Armando Pego sobre George Steiner en forma presencial (església dels Caputxins de Pompeia de Barcelona) i virtual (inscripcions: conselldeiaics@caputxins.cat).

PREGÀRIA

El **dijous 19 de novembre**, a les 19.30, taller-escola de pregària al Casal Don Bosco dels salesians; el **dissabte 21**, a les 10.30, espai de silenci i pregària. Informació: tel. 934 291 803.

Lleida

FESTIVAL ORGUES DE PONENT I DEL PIRINEU

El **divendres 20 de novembre**, a

les 20.30, concert de Francesc Rodoreda, Montserrat Boira, Edward Powel, Glòria Rodoreda i Miquel González a la parròquia de Sant Llorenç de Lleida; el **diumenge 22**, a les 18.00, actuació de Maria Sala, Bruno Henriques i Olga Farrando a la parròquia de la Mare de Déu Assumpta de Torres de Segre.

MUSEU DE LLEIDA

El **dissabte 21 de novembre**, a les 12.00, visita dramatitzada *Maymuna, memòries d'una morisca lleidatana*. Inscripcions: tel. 973 283 075.

Urgell

FESTIVAL CANÒLICH MUSIC

El **divendres 20 de novembre i el dissabte 21**, a Sant Julià de Lòria (Andorra), festival de música cristiana (www.canolichmusic.com).

Terrassa

ESCLAVATGE

El **dijous 19 de novembre**, a les 19.00, a l'Arxiu Històric de Terrassa, taula rodona *Esclaus del segle XXI* amb Nuria Soto, Carem Castro i Elena Idoate.

AJUDA A L'ESGLÉSIA NECESSITADA

El **dimecres 18 de novembre**, a les 20.00, missa pels benefactors difunts al monestir de Sant Cugat del Vallès.

PREGUEM PER LES INTENCIONS DEL PAPA

Perquè el progrés de la robòtica i de la intel·ligència artificial estigui sempre al servei de l'ésser humà

Catalunya Cristiana

SUBSCRIPCIONS ANUALS EN CATALÀ O CASTELLÀ

Catalunya, resta de l'Estat espanyol i Andorra: 145 €
Gibraltar i Portugal: 145 €
Resta d'Europa: 222,99 €
Amèrica i Àfrica: 254,19 €
Àsia i Oceania: 325,43 €

Membre de l'APPEC
Associació de Publicacions Periòdiques en Català

El setmanari rep l'ajut de la Generalitat de Catalunya

www.catalunyacristiana.cat

[f](https://www.facebook.com/catalunyacristiana) /catalunyacristiana

[@catcrist](https://twitter.com/catcrist)

[i](https://www.instagram.com/catalunya_cristiana) catalunya_cristiana

Director: Mn. Jaume Aymar i Ragolta

Redactors: Eduard Brufau, Miquel Àngel Codina, Macià Grau, Rosa M. Jané, Carme Munté, Joan Andreu Parra, Rosa Peraire
Lingüista: Montserrat Pibernat

Col·laboradors d'aquesta setmana: Juan Manuel Bajo, Pilarín Bayés, Esther Borrego, David Claret, Agustí Codinach, Antonio Gil, Joan Guiteras, Sarkis Hakobyan, Joan A. Mateo, Ignasi Miranda, Victòria Molins, Glòria Monés, Francesc Nicolau, Joan Pallarès, Armand Puig, Josep Oriol Pujol, Quique, Ignasi Ricart, Lucetta Scaraffia, Lluís Serra, Lluís Solà, Andreu Sotorra, Sebastià Taltavull, Enric Vilà, Emili Villegas, Bàrbara Virgil, P-J Ynaraja

Redacció, administració, publicitat i promoció:
C/ Comtes de Bell-lloc, 67-69 - 08014 BARCELONA
Tel. 934 092 810, Fax 934 092 775

a/e: redaccio@catalunyacristiana.cat (Redacció)

a/e: administracio@catalunyacristiana.cat (Administració i subscripcions)

a/e: publicitat@catalunyacristiana.cat (Publicitat)

Fundadors: Mn. Joan E. Jarque i Mn. Francesc Malgosa

Edita: Fundació Catalunya Cristiana per a l'evangelització i la cultura

Administració: Isabel Giralt (comptabilitat), Janet Duatis (subscripcions)

Autoedició i compaginació: Carlos Aguado

Impressió: Impressions Intercomarcals, SA Ctra. C-1.411, Km 34. Polígon industrial El Cementiri.
Tel. 938 788 403. Fax 938 788 212 - 08272 SANT FRUITÓS DE BAGES - DLB 14.387/79

Els actes anunciats a l'agenda poden patir canvis amb motiu de la pandèmia

JOAN ANDREU PARRA

Un recull de 23 poemes és el resultat de l'experiència d'Oriol Garreta que, des de la residència Sant Josep Oriol i en unes condicions molt dures —«la mort per coronavirus d'un company de la casa, al Clínic i sol, em va afectar molt, érem bons amics»—, va escriure cada dia una poesia que va compartir: «Va ser una teràpia davant el confinament», admet. El poemari s'ha publicat a la col·lecció *Anem a fons* de l'ACO, moviment del qual és consiliari. Pot consultar-se a l'enllaç: https://acocat.org/sites/default/files/anem_a_fons2020_cat.pdf

En quines condicions es va fer Poesies en temps de confinament?

El primer mes el vaig passar tranquil, pensant que seria cosa d'uns dies. Estava atent a tot el que passava a fora, a les notícies. Vaig anar prenent consciència de la gravetat i de la universalitat de la situació. Tot això que vivia amb una creixent angoixa ho vaig voler transmetre als meus germans i amics, en forma de poesies com escric sovint.

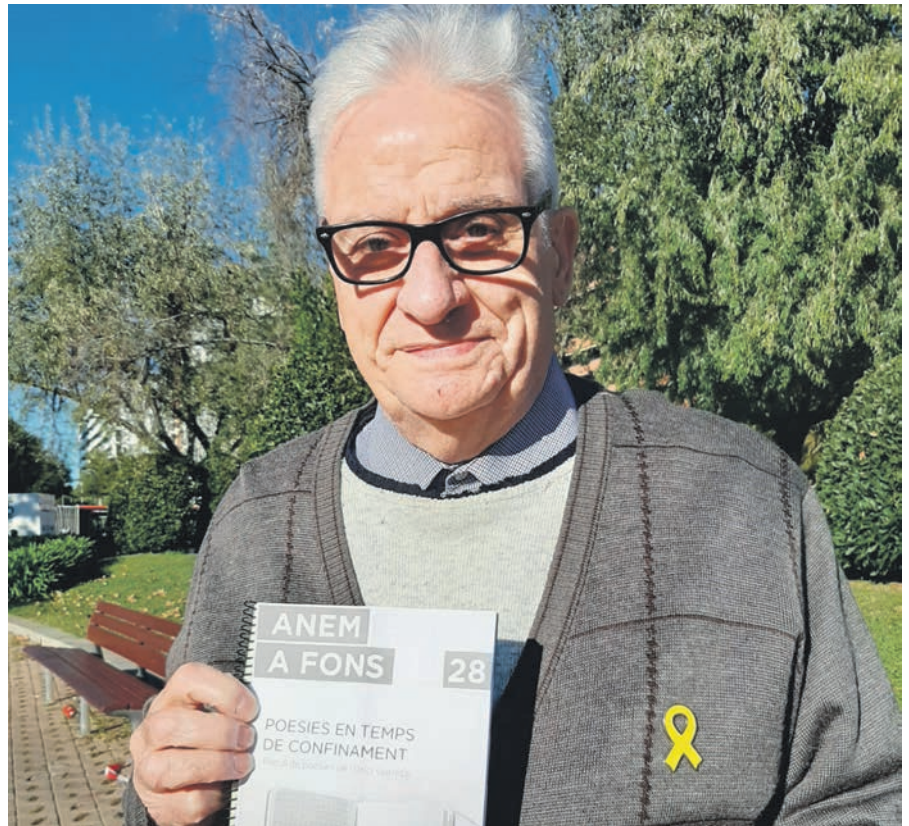
Cada dia a les 7 del matí enviava per whatsapp la poesia que la nit anterior havia gravat amb el mòbil. Què li han transmès els receptors?

M'han dit coses com: «Oriol, una de les primeres coses que faig quan em llevo és obrir el mòbil i llegir la teva poesia, aquestes poesies omplen el meu dia de contingut, m'has ajudat a viure d'una altra manera el confinament, he deixat d'estar trista i angoixada, puc enviar-les a altres persones?».

«Si no volem que casa nostra / trontolli tota i es disbauxi, / que cadascú faci el que vulgui, / ens cal avui asseure'ns junts / per planejar com fer-hi front», llegim en un poema. Un bon consell per als polítics, oi?

Sempre he pensat primerament en els homes i les dones confinades amb fills i avis, pensava en les possibles tensions que es podien generar dins les famílies i parelles, millorar les relacions entre veïns, ajudar a responsabilitzar-se tots els membres de la família en les tasques de casa, organitzar-se bé els grups de voluntariat que han nascut. Vaig pensar en els nostres polítics quan

Oriol Garreta, prevere jubilat que acaba de publicar «Poesies en temps de confinament»

«A la normalitat, tal com molts l'entenen, no hi tornarem mai més»

vaig escriure sobre el futur que ens espera, que la societat ha de canviar en moltes coses, que a la normalitat, tal com molts l'entenen, no hi tornarem mai més i que, per tant, els nostres polítics han de seure, pensar i dialogar per anar creant una nova societat basada en l'atenció a les persones, especialment a les que en són excloses.

A l'últim poema podem llegir «No permetem que maila vida / perdi el bon gust ni el seu sentit. / No ens deixem mai arrossegar / ni aclaparar pels fets que passen. / Tinguem control dels sentiments.» La petjada psicològica de la pandèmia està creixent en la població. On afermar la vida en aquests moments?

Afermant l'empatia envers totes les persones. Tots estem patint el mateix i hem sobreviscut. Cal mirar els altres com a molt propers, obrint els ulls per veure tots els que n'han

sortit perdent i col·laborant allà on sigui i es pugui per aconseguir per a tothom les mateixes oportunitats i evitant qui ningú sigui exclòs de la societat.

Al final hi ha unes «reflexions i aprenentatges d'aquest confinament», per exemple, «cal tenir gestos i petits detalls amb tothom, dur sempre un somriure als llavis i mirar tothom amb bons ulls». Per on començar a fer aquesta conversió personal?

Hi ha molta utopia en les darreres poesies, però cal assenyalar ben amunt per saber en quina direcció hem d'encaminar les nostres vides i la nostra societat en la qual vivim. Plantejar-nos la conversió, els canvis que hem de fer respecte la vida que hem dut fins ara. Estar disposats a abaixar el nostre nivell de benestar perquè hi puguin pujar els pobres.

